

2020 - 2023

KOERSDOCUMENT

Barneveld

OMGEVINGSWET

OP REIS NAAR DE OMGEVINGSWET

Versie: definitief
Gemeente Barneveld
Gemaakt door: Jan van den Bosch
Rosa-Marijn Janssen
Martine Tekelenburg

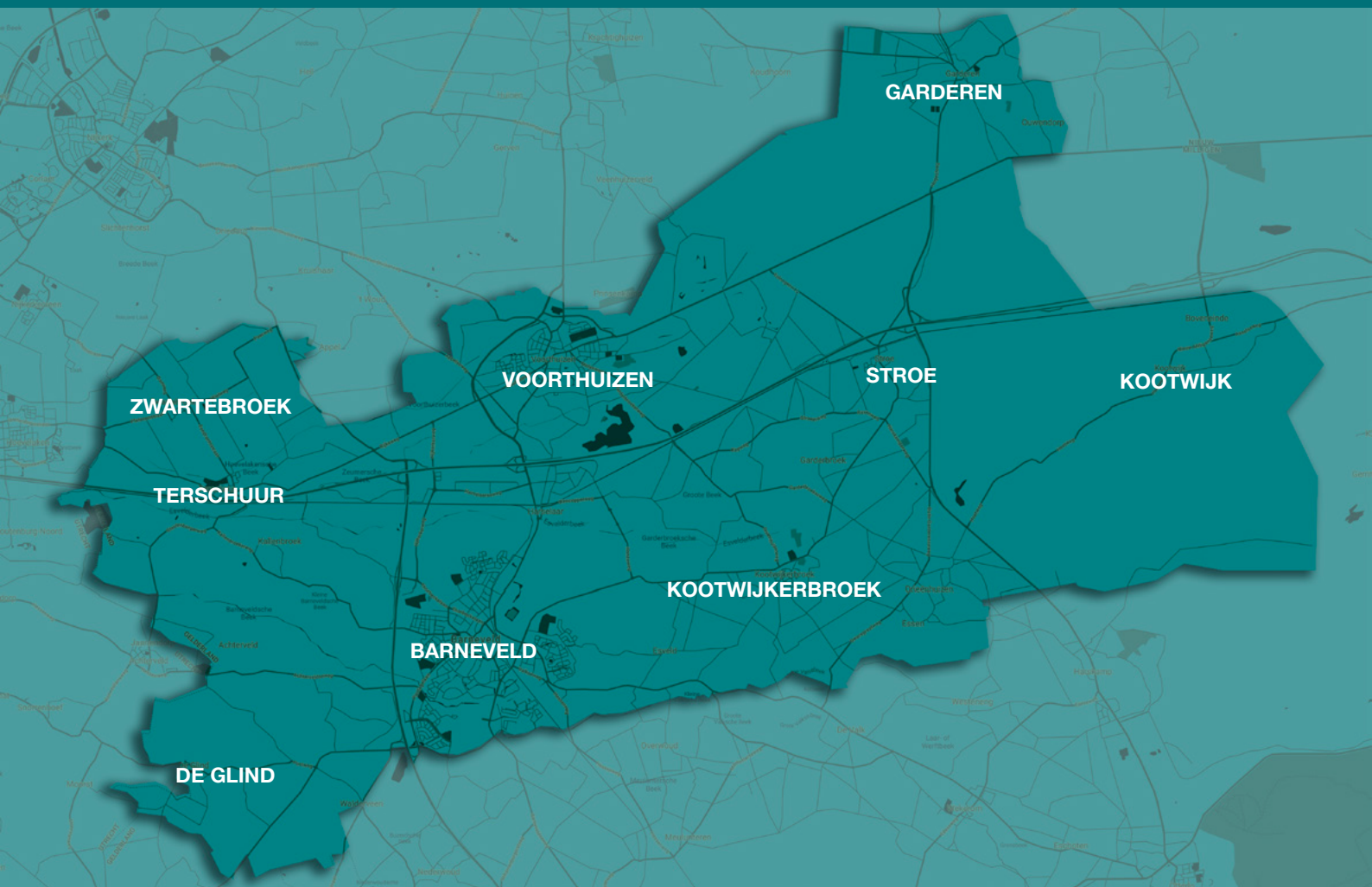
INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Samenvatting.....	5
Leeswijzer.....	9
Hoofdstuk 1: De Omgevingswet algemeen	11
Hoofdstuk 2: Waar staan we nu in Barneveld	19
2.1 Het proces tot nu toe	19
2.2 Waarom een Koersdocument?	21
Hoofdstuk 3: De samenhangende benadering van de leefomgeving	23
Hoofdstuk 2: Tussen Flexibiliteit en Zekerheid	30
Hoofdstuk 5: Participatie en de samenleving	33
Hoofdstuk 6: Barneveld in de regio en in de keten	37
Hoofdstuk 7: Regels, procedures en werkprocessen	40
Hoofdstuk 8: Besluitvorming, gemeenteraad en college	43
Hoofdstuk 9: De verandering van rollen en competenties	52
Hoofdstuk 10: De Aanpak	57
10.1 Deelprojecten	58

“ VOORWOORD

De Omgevingswet komt eraan en ook de gemeente Barneveld moet zich hierop voorbereiden. Een wet die veruit de meest ingrijpende stelselwijziging betekent in het fysieke domein. Behalve een vergaande integratie van wet- en regelgeving in één systeem, houdt de stelselwijziging ook een decentralisatie in. Gemeenten krijgen meer ruimte om zelf hun beleid te bepalen en maatwerk te leveren. Daarnaast beoogt de wet een andere manier van werken.

De afgelopen jaren is er in Barneveld al veel tijd gestoken in de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Al in 2016 is er een projectplan opgesteld. De resultaten van die voorbereiding zijn echter nog niet gemeenschappelijk gemaakt voor zowel de gemeenteraad, het college als de gehele organisatie. En hoe wij in Barneveld op hoofdlijnen willen omgaan met de invoering van de Omgevingswet hebben we ook nog niet bepaald en concreet gemaakt. Verder zijn er op onderwerpen als dienstverlening, organisatieontwikkeling, werken in programma's en participatie beslissingen genomen en lijnen in ontwikkeling, die ook een rechtstreeks relatie hebben met de komst van de Omgevingswet. Deze lijnen en initiatieven willen we verbinden met de Omgevingswet en met de keuzes die we in Barneveld gaan maken. Om al deze redenen hebben we nu een Koersdocument voor de implementatie van de Omgevingswet in Barneveld geschreven. Verder kortweg “Koersdocument” genoemd

In dit document leggen wij vast op welke manier wij in Barneveld met de Omgevingswet willen omgaan. Niet zozeer inhoudelijk, als wel wat betreft onze manier van werken.

Dat gebeurt nu nog op een hoog abstractieniveau. De in dit document opgenomen richtinggevende uitspraken zijn vooral intenties, vertrekpunten; zoeken naar wat bij Barneveld past. Dat kan op dit moment ook niet anders, omdat de concrete keuzes pas later in het proces worden gemaakt, bij de daadwerkelijke inrichting van de instrumenten van de wet. Keuzes die bovendien zullen variëren, afhankelijk van het thema-, het gebied of de locatie. Bij het maken van die concrete keuzes, functioneert dit document als richtinggevend kader.

Omdat het projectplan uit 2016 intussen gedateerd is, hebben we in dit Koersdocument ook een herzien plan van aanpak opgenomen. Een financiële paragraaf maakt daar onderdeel van uit. Gaandeweg zal steeds zichtbaarder worden hoe de abstracte ambities van dit moment gaan uitwerken bij de concrete invulling en uitvoering van ons beleid. Dat proces gaat jaren duren.

De kern van dit document is weergegeven in de samenvatting. Het lezen daarvan geeft al een goed beeld van de kijk van Barneveld op de Omgevingswet.

We hebben met enthousiasme aan dit document gewerkt en wensen je veel leesplezier.

Jan van den Bosch
Martine Tekelenburg
Rosa-Marijn Janssen

Samenvatting

De Omgevingswet zal naar alle waarschijnlijkheid in 2022 van kracht worden. Met deze wet worden alle regelingen en wetgeving binnen het fysiek domein bijeengebracht in één systeem. De wet heeft als doel om regelgeving inzichtelijker en voorspelbaarder te maken. Ook moet de Omgevingswet bijdragen aan snellere en betere besluitvorming over het fysiek domein. De Omgevingswet vraagt om een andere manier van werken, van “nee, tenzij...”, naar “ja, mits..” Doelen in de leefomgeving komen meer centraal te staan en de wet vraagt daarbij om een samenhangende benadering van de leefomgeving.

Elke gemeente moet voor zichzelf bepalen hoe en in welke mate zij van de ruimte die de Omgevingswet biedt gebruik wil maken. In dit Koersdocument is bepaald hoe gemeente Barneveld dat voor zich ziet. De koers, die bestaat uit een verzameling van richtinggevende uitspraken en voornemens, vormt de basis voor de implementatie van de Omgevingswet in Barneveld. Met andere woorden, de koersuitspraken staan centraal bij het inrichten van de instrumenten van de wet. Die uitspraken zijn onderstaand in deze samenvatting weergegeven. Per thema staat de koers hieronder weergegeven. In de desbetreffende hoofdstukken kunt u de achtergrond en toelichting van deze uitspraken terugvinden. Tip: Als u op de pijl icoon drukt schakelt u automatisch over naar het desbetreffende hoofdstuk in het document.

Het tweede deel van dit Koersdocument bestaat uit een plan van aanpak. Daarin wordt de projectstructuur beschreven, is de planning opgenomen en wordt ook aangegeven hoeveel geld er voor de implementatie nodig is.

DE SAMENHANGENDE BENADERING VAN DE LEEFOMGEVING

1. ONZE KOERS

We willen steeds beter echt leren denken en werken vanuit de samenhang. Bij het formuleren van ons beleid en bij het nemen van besluiten denken we vanuit onze doelen voor de leefomgeving. We kiezen waar nodig voor een gebiedsgerichte benadering. We werken samen in multidisciplinaire teams. Het sociaal domein wordt daarin nadrukkelijk betrokken. We ontwikkelen het planatelier door naar een volwaardige Omgevingstafel.

2. ONZE KOERS

We werken opgave- en oplossingsgericht, waarbij de behoefte van de samenleving centraal staat. We noemen dat “omgevingsgericht samenwerken”. We zorgen dat we goed, snel en flexibel kunnen inspelen op vragen en initiatieven van “buiten”, met een heldere en eenduidige toedeling en toe-eigening van verantwoordelijkheden.

3. ONZE KOERS

We werken integraal samen vanuit onze kernwaarden: gastvrij, ondernemend, verbindend, wendbaar. Daarbij stellen we de vraag van de inwoners voorop en denken we met hen mee.

4. ONZE KOERS

Om goed te kunnen werken met de Omgevingswet is zaakgericht werken in een digitaal zaakstelsel belangrijk. Wij geven prioriteit aan de ontwikkeling en aanschaf daarvan, zodanig dat we per 1 januari 2022 in elk geval kunnen voldoen aan de minimale eisen die de Omgevingswet aan dienstverlening stelt.

TUSSEN FLEXIBILITEIT EN ZEKERHEID

5. ONZE KOERS

De keuze richting loslaten, afwegen in plaats van toetsen en denken in maatwerk vanuit de opgave, is feitelijk al gemaakt. Op dit pad gaan we verder. We willen leren werken met open normen. Dit is een groeiproces dat we de komende jaren geleidelijk verder willen doormaken. Per gebied en/of opgave gaan ontdekken wat wel en niet werkt. Goede kaderstelling met een heldere en zorgvuldige formulering van de doelen in de leefomgeving is belangrijk.

PARTICIPATIE EN DE SAMENLEVING

6. ONZE KOERS

Voor 1 januari 2022 wijst de gemeenteraad aan in welke gevallen van "buitenplanse" initiatieven participatie verplicht wordt gesteld. Daarbij sluiten we aan bij die zaken waarvan de raad zal aangeven dat zij daarover wil kunnen adviseren (met instemming).

7. ONZE KOERS

Voor 1 januari 2022 stellen we ons participatiebeleid vast. Voor (beleids)initiatieven van de gemeente is de door de gemeenteraad in 2019 vastgestelde Notitie Participatie uitgangspunt. Daarnaast formuleren we ons participatiebeleid voor initiatieven vanuit de samenleving. Een participatieleidraad is onderdeel van ons beleid. Dit vullen we aan met een Inspiratieboek Participatie. Daarmee scheppen we duidelijkheid naar de samenleving en naar initiatiefnemers.

BARNEVELD IN DE REGIO EN IN DE KETEN

8. ONZE KOERS

We willen een zelfbewuste speler zijn in de regionale samenwerking, zodat het meerwaarde zowel voor onszelf als voor de omgeving op kan leveren. De opgave bepaalt de aard van de samenwerking. Bij Foodvalley ligt ons hart. In de Omgevingsvisie, en het bij het opstellen daarvan, zal duidelijk worden waarover wij inhoudelijk in de regio en met de provincie moeten of willen afstemmen, met het oog op het stellen en kunnen realiseren van onze doelen. Transparantie en communicatie inzake regionale samenwerking vraagt extra aandacht. In de 1e helft van 2021 bepalen we onze positie ten aanzien van de verstedelijkingsopgave.

9. ONZE KOERS

Bij het herontwerp van de processen in de keten, is het behoud van de eigen beleidsruimte uitgangspunt. Deze processen worden zodanig ingericht dat ze voldoen aan onze visie op dienstverlening. Binnen dat kader is het vervolgens ook ons doel dat wij willen bereiken dat de overheid zich presenteert als "één overheid".

REGELS, PROCEDURES EN WERKPROCESSEN

10. ONZE KOERS

Regels moeten onze waarden beschermen en ontwikkelingen toelaten. Zij moeten bijdragen aan onze doelstellingen. We vinden het daarom belangrijk dat regels gefundeerd zijn op helder beleid. Bij het hanteren van regels staat de bedoeling centraal. Wij werken vanuit de behoeften van de samenleving en stemmen onze werkwijze en processen daarop af. Onze regels zijn toegankelijk, inzichtelijk en gebruiksvriendelijk.

11. ONZE KOERS

We richten het proces van vooroverleg en afhandelen aanvraag zo in dat:

- op eenvoudige aanvragen zo mogelijk ruim binnen de daarvoor geldende termijn wordt beslist;
- op complexe aanvragen binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn wordt beslist.

12. ONZE KOERS

Het werken met één of meer Omgevingsprogramma's maakt deel uit van onze werkwijze. De grondslag voor een programma wordt gelegd in de Omgevingsvisie. Daarin worden de kaders voor een programma vastgelegd. De Omgevingsvisie bevat het beleid op hoofdlijnen voor de lange termijn, met een heldere ontwikkelrichting voor de toekomst. Alle voor Barneveld relevante thema's die gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving worden daarin beschreven.

13. ONZE KOERS

1. Als het initiatief in overeenstemming is met reeds door de gemeenteraad vastgesteld beleid, of valt binnen de "kruimelgevallenregeling" naar huidig recht, is advies met instemming niet aan de orde.
2. De (verwachte) impact van een initiatief op de samenleving en (verwachte) maatschappelijke discussie daarover is voor de gemeenteraad een belangrijk aspect bij het bepalen van de categorieën van gevallen waarvoor zij wil kunnen adviseren.
3. De lijst van zaken waarvoor naar huidig recht geen verklaring van geen bedenkingen nodig is van de gemeenteraad, dient als basis voor het bepalen van initiatieven waarover de raad wil adviseren, met dien verstande dat aanpassing daarvan behoort plaats te vinden met inachtneming van het hierboven onder 2. genoemde.

14. ONZE KOERS

Het college zal de raad in elk geval eens per kwartaal schriftelijk informeren over nieuwe initiatieven die leiden tot een wijziging van het Omgevingsplan of waarin een uitgebreide voorbereidingsprocedure zal worden gevoerd (met uitzondering van die gevallen waarin de bevoegdheid tot wijziging van het Omgevingsplan aan het college is gedelegeerd, of de raad al kaders heeft gesteld).

15. ONZE KOERS

Op de buitenplanse initiatieven waarvan de gemeenteraad heeft aangegeven daarover te willen adviseren, zal de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing worden verklaard.

16. ONZE KOERS

Delegatie van het wijzigen van delen van het Omgevingsplan aan het College vindt vooralsnog plaats in de volgende gevallen:

- Situaties waarin naar huidig recht de "kruimelgevallenregeling" van toepassing is, voor zover daarop geen uitzondering is gemaakt;
- De buitenplanse initiatieven die buiten het adviesrecht van de raad vallen, of waarvan de raad niet heeft aangegeven daarover te willen adviseren;

17. ONZE KOERS

De gemeenteraad bepaalt in de 1e helft van 2021 de reikwijdte van de advisering omtrent ruimtelijke kwaliteit in Barneveld. Op basis daarvan wordt een verordening Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit vastgesteld voor 1 januari 2022. Ook de benoeming van de leden van de adviescommissie vindt plaats voor 1 januari 2022.

18. ONZE KOERS

Het college bereidt een procedureverordening nadeelcompensatie voor, die in het najaar van 2021 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

19. ONZE KOERS

Wij zullen in het voorjaar van 2021 de gevolgen van de Omgevingswet voor grondeigendom en kostenverhaal in beeld brengen. Daarover informeren we de gemeenteraad en gaan we met de gemeenteraad in gesprek. Voor zover nodig zal aansluitend een voorstel worden geformuleerd. Besluitvorming vindt bij voorkeur voor 1 januari 2022 plaats

20. ONZE KOERS

De komst van de Omgevingswet heeft vrijwel zeker aanzienlijke effecten voor de leges. We zullen deze gevolgen zo snel mogelijk in beeld brengen in een verkennende notitie en daarover met de gemeenteraad in gesprek gaan. We zoeken naar mogelijkheden om structureel inkomstenverlies te compenseren.

DE VERANDERING VAN ROLLEN EN COMPETENTIES

21. ONZE KOERS

Onze medewerkers hebben inzicht in wat er verandert als gevolg van de Omgevingswet, zijn zich bewust van eigen rol, hoe dit er concreet uitziet in de praktijk en beschikken over de vaardigheden en de mindset om dit gedrag in de praktijk te laten zien

22. ONZE KOERS

Vóór 1 januari 2022 scheppen we de voorwaarden om de nieuwe manier van werken goed in te vullen. Opleiding, ondersteuning en oefenen/experimenteren staat daarbij voorop. We leren vooral door te doen, ook na 1 januari 2022. We maken gebruik van de mogelijkheden die “werken in de toekomst” ons biedt.

COMMUNICATIE

23. ONZE KOERS

Met het oog op de implementatie van de Omgevingswet stellen we een dynamisch communicatieplan op. Op basis van dit plan maken we jaarlijks een communicatieplanning.

Leeswijzer

Deze leeswijzer geeft een korte inkijk in de hoofdstukken die vermeld staan in dit koersdocument. In elk hoofdstuk komen verschillende thema's met betrekking tot de Omgevingswet aan bod. Aan deze verschillende thema's zitten richtinggevende uitspraken vast, die de koers voor Barneveld weergeven. Het koersdocument wordt afgesloten het inzichtelijk maken van de aanpak voor het vervolg en de bijbehorende projectstructuur, budgetten en planning.

Hoofdstuk 1 De Omgevingswet algemeen

Dit hoofdstuk geeft meer informatie over de Omgevingswet op hoofdlijnen. Het beschrijft welke doelen en instrumenten de Omgevingswet bevat en welke veranderopgaven dit vraagt.

Hoofdstuk 2 Waar staan we nu in Barneveld

Een toelichting over waar het proces tot nu toe ons heeft gebracht is te vinden in hoofdstuk 2. Ook wordt hier uiteengezet waarom dit koersdocument Barneveld verder kan helpen met de implementatie van de Omgevingswet.

Hoofdstuk 3 Samenhangende benadering van de leefomgeving

Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op wat deze samenhangende benadering van de leefomgeving precies is en waar de veranderopgaven zitten met betrekking tot integraal werken binnen de organisatie.

Hoofdstuk 4 Tussen flexibiliteit en zekerheid

De Omgevingswet biedt meer ruimte voor de eigen afwegingsruimte en maatwerk, in welke mate willen we dit in Barneveld gaan benutten? Dit hoofdstuk gaat in op wat het werken met open normen betekent voor organisatie, raad en college.

Hoofdstuk 5 Participatie en de samenleving

Participatie komt sterk naar voren in de Omgevingswet. Op welke manier gaat de gemeente Barneveld invulling geven aan maatwerk? Welke wijzigingen hierdoor aan de orde zullen zijn en wat dit vraagt van zowel de gemeente als de initiatiefnemers zal in dit hoofdstuk behandeld worden.

Hoofdstuk 6 Barneveld in de regio en in de keten

Meer afwegingsruimte biedt mogelijkheden om te variëren in normen op het gebied van geluid, geur of andere waarden die van invloed zijn op de kwaliteit van onze leefomgeving. Afstemming over gemeentegrenzen is hier van groot belang. In dit hoofdstuk wordt de nadruk gelegd op de koers voor samenwerking in de regio.

Hoofdstuk 7 Regels, procedures en werkprocessen

Op welke manier wil Barneveld vormgeven aan de regelgeving onder de Omgevingswet? Beleid wordt vastgelegd in de Omgevingsvisie en in Omgevingsprogramma's. Hoe zorgt Barneveld ervoor dat regels volgend worden op de doelen en hierdoor minder leidend worden? Bij regels komen ook procedures en bijbehorende werkprocessen kijken, dit zal worden toegelicht in dit hoofdstuk.

Hoofdstuk 8 Besluitvorming, gemeenteraad en college

De Omgevingswet brengt met zich mee dat er een nieuwe balans gevonden moet worden tussen de gemeenteraad en het college. Dit hoofdstuk schets hoe Barneveld de zoektocht naar balans gaat vormgeven. Wie neemt welke besluiten? Ook moeten in de aanloop naar de Omgevingswet verschillende besluiten worden genomen door de gemeenteraad. Deze worden in dit hoofdstuk besproken.

Hoofdstuk 9 De verandering van rollen en competenties

De komst van de Omgevingswet zorgt ervoor dat manier waarop functies en taken worden uitgevoerd gaan veranderen. Dit hoofdstuk zal meer informatie geven over welke competenties en vaardigheden van belang worden onder de Omgevingswet en welke verandering dit vraagt van medewerkers in het werk.

Hoofdstuk 10 De aanpak – wat betekent de koers voor het vervolg

De koers en kijkrichtingen van de voorgaande hoofdstukken zullen in hoofdstuk 10 vertaald worden naar de projectstructuur, deelprojecten, planning en budget. Met andere woorden, in dit hoofdstuk wordt de concrete aanpak van de implementatie beschreven.

Hoofdstuk 1: De Omgevingswet algemeen

Naar verwachting in 2022 wordt de Omgevingswet van kracht. Met deze wet en de bijbehorende regelingen wordt alle regelgeving in het fysieke domein bijeengebracht in één systeem. Op dit moment kennen we nog 26 sectorale wetten en een nog veel groter aantal lagere regelingen. Al die wetten en regelingen hebben hun eigen ontstaansgeschiedenis. Niet zelden zijn ze in het verleden min of meer ad-hoc tot stand gekomen op basis van incidenten die zich voordeden en die vervolgens om ingrijpen van de wetgever vroegen. De tendens om die versnipperde regeling bijeen te brengen en te vereenvoudigen is al langere tijd gaande. Een belangrijk moment daarin was de komst van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht, de Wabo, in 2008.

DOELEN VAN DE OMGEVINGSWET

De komst van de Omgevingswet is ook bedoeld als een modernisering die ons in staat stelt om beter in te spelen op de uitdagingen en vraagstukken van onze tijd. Het motto van de Omgevingswet is **“ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit”**.

Naast het bijeenbrengen van versnipperde wet- en regelgeving, heeft de wetgever een viertal concrete verbeterdoelen op het oog:

- inzichtelijke en voorspelbare regelgeving;
- een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving;
- decentralisatie van regelgeving, met meer ruimte voor maatwerk;
- snellere en betere besluitvorming.

Daarnaast kent de Omgevingswet maatschappelijke doelen (art. 1.3 Ow):

“Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu gericht op het in onderlinge samenhang:

- a. bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en*
- b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.”*

Ook op de Gemeente Barneveld rust de plicht om deze doelen in het oog te houden bij het maken en uitvoeren van het beleid in de fysieke leefomgeving. Dat vereist een integrale afweging.

INSTRUMENTEN VAN DE OMGEVINGSWET

De Omgevingswet introduceert 6 instrumenten; de gereedschapskist voor iedereen die in het fysieke domein aan de slag gaat:

- de Omgevingsvisie;
- het Omgevingsprogramma;
- het Omgevingsplan;
- de Algemene Rijksregels (in 4 Algemene Maatregelen van Bestuur);
- de Omgevingsvergunning;
- het Projectbesluit;

We leggen in het kort uit wat deze instrumenten inhouden:

→ De OMGEVINGSVISIE bevat:

- a. een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving,
- b. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied,
- c. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Een Omgevingsvisie is bedoeld voor de lange termijn. In een Omgevingsvisie wordt rekening gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Er is één Omgevingsvisie per gemeente. De **gemeenteraad** stelt de Omgevingsvisie vast.

→ Het Omgevingsprogramma is/bevat

- a. een uitwerking van het te voeren beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud daarvan,
- b. maatregelen om aan een of meer omgevingswaarden¹ te voldoen, of
- c. een of meer andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken.

¹ Een **omgevingswaarde** is één van de instrumenten waarmee overheden het beleid van een Omgevingsvisie kunnen uitvoeren. Hiermee kan de gemeente, provincie of het Rijk de kwaliteit vastleggen die ze voor de fysieke leefomgeving wil bereiken. Deze kwaliteit moet objectief vast te stellen en meetbaar zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om waarden voor de luchtkwaliteit of de waterkwaliteit. Een omgevingswaarde

wordt vastgelegd in het Omgevingsplan. Het vaststellen van een omgevingswaarde verplicht tot het opstellen van de Omgevingsprogramma met maatregelen om die waarde daadwerkelijk te bereiken. Voor een aantal omgevingswaarden is in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving een bandbreedte bepaald. Voor het overige zijn gemeenten vrij eigen omgevingswaarden in het leven te roepen.

Een programma is op uitvoering gericht. Er kunnen meerdere programma's zijn. De gemeente bepaalt zelf in hoeverre zij van dit instrument gebruik maakt. Er zijn verplichte programma's op grond van de Omgevingswet, maar in de regel zal sprake zijn van onverplichte programma's. Deze zijn vormvrij. Een programma kan betrekking hebben op een thema, bijvoorbeeld een programma wonen, maar kan ook betrekking hebben op een gebied, bijvoorbeeld op één van de afzonderlijke kernen in een gemeente. Het is ook denkbaar om één programma te maken voor de hele gemeente. Het College stelt een Omgevingsprogramma vast.

➔ Het Omgevingsplan bevat met het oog op de doelen van de wet regels die nodig worden geacht voor activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. Het Omgevingsplan bevat voor het gehele grondgebied van de gemeente in ieder geval de regels die nodig zijn met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Wat opvalt is dat bij het stellen van regels in de wet uitdrukkelijk wordt aangegeven dat oog moet worden gehouden op de doelen van de wet. Deze zijn hierboven genoemd. Daarnaast moet gedaan worden wat nodig is met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Uit deze beide eisen vloeit voort dat het noodzakelijk is een integrale en goed gemotiveerde afweging te maken bij het stellen van de regels voor activiteiten.

Het is belangrijk om in het oog te houden dat het Omgevingsplan veel meer bevat dan alleen ruimtelijke regels, zoals het bestemmingsplan. De regels in het Omgevingsplan hebben betrekking op de hele fysieke leefomgeving: dus ook regels op het gebied van milieu, water, natuur, duurzaamheid, gezondheid, etc. Ook alle regels die nu verspreid in verordeningen staan, inclusief de APV, verhuizen naar het Omgevingsplan, voor zover deze regels betrekking hebben op de fysieke leefomgeving.

DE ALGEMENE RIJKSREGELS

Deze bestaan uit vier algemene maatregelen van bestuur. Zij bepalen voor een groot deel de toestemmingsvereisten voor activiteiten op locaties op basis van algemene regels. Daarnaast kaderen de algemene maatregelen van bestuur de afwegingsruimte van de gemeenten in. Ze bepalen de bandbreedte waarbinnen gemeenten hun eigen afwegingen mogen maken. De 4 maatregelen van bestuur zijn de volgende:

- ➔
1. **HET OMGEVINGSBESLUIT** bevat procedurele regels en bakt de bevoegdheden tussen overheden af, regelt de betrokkenheid van medeoverheden en regelt onderwerpen als de milieueffectrapportage. Het bevat ook financiële bepalingen. Het Omgevingsbesluit is relevant voor zowel overheden als burgers en bedrijven.
 2. **HET BESLUIT BOUWWERKEN LEEFOMGEVING** bevat de rijksregels over het bouwen, in stand houden en slopen van bouwwerken. Het Bbl komt in plaats van het Bouwbesluit. Het Bbl is relevant voor zowel overheden als burgers en bedrijven.
 3. **HET BESLUIT KWALITEIT LEEFOMGEVING** bevat instructieregels met het oog op de kwaliteit van de leefomgeving. Vooral dit besluit bakt de ruimte van decentrale overheden af om eigen beleid te voeren op het terrein van de omgevingswaarden (enigszins vergelijkbaar met de huidige milieukwaliteitseisen). Het Bkl is vooral relevant voor overheden.
 4. **HET BESLUIT ACTIVITEITEN LEEFOMGEVING** stelt, zoals de naam al zegt, regels over activiteiten in de leefomgeving, onder andere op milieugebied. Dit besluit komt in de plaats van het Activiteitenbesluit. Het Bal is relevant voor zowel overheden als burgers en bedrijven.

Onderstaande afbeelding is illustratief voor de opbouw van het stelsel:

DE OMGEVINGSVERGUNNING

Dit is noodzakelijk om op te stellen wanneer dat uit de Omgevingswet, de daaraan verbonden algemene maatregelen van bestuur, de provinciale verordening, de waterschapsverordening of het Omgevingsplan voortvloeit. Meer nog dan nu het geval is, zet de Omgevingswet in op algemene toestemmingsregels voor activiteiten, zodat minder vaak een Omgevingsvergunning nodig zal zijn. Dit heeft gevolgen voor de legesinkomsten.

HET PROJECTBESLUIT

Is een instrument voor het Rijk, Provincies en Waterschappen. Met behulp van dit instrument kan slagvaardig worden besloten over ingrijpende en complexe infrastructurele projecten. Gemeenten kunnen geen Projectbesluit nemen, maar kunnen er wel mee geconfronteerd worden.

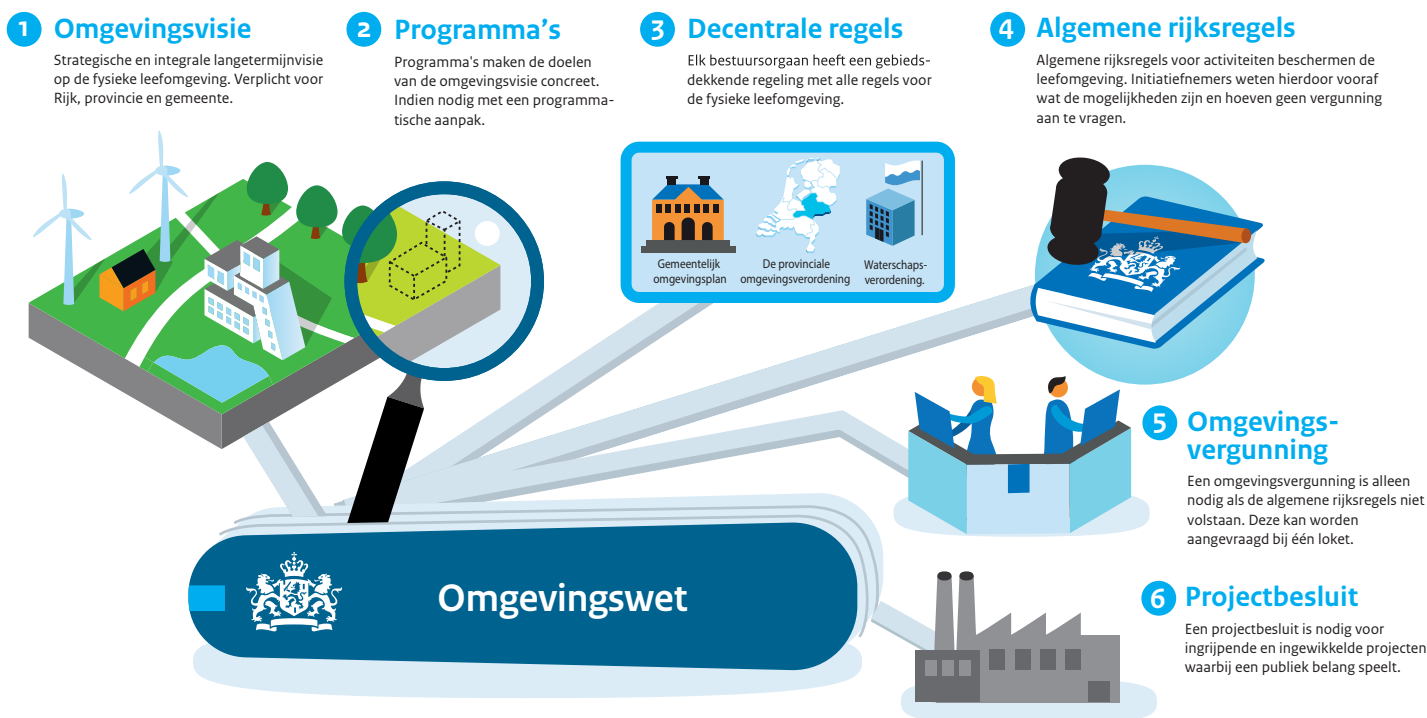
In onderstaande afbeelding tref je ook een korte uitleg van elk instrument aan.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

OMGEVINGSWET

De 6 instrumenten

DIGITALISERING

De **digitalisering** vormt een onlosmakelijk en wezenlijk onderdeel van het nieuwe stelsel. Met de komst van de Omgevingswet wordt ook het **Digitaal Stelsel Omgevingswet** (DSO) ontwikkeld. Gemeenten moeten bij de invoering van de Omgevingswet in staat zijn om aan te sluiten op de daarvoor ontwikkelde landelijke voorziening (DSO-LV). De zichtbare uiting daarvan is het **omgevingsloket**. De aansluiting heeft betrekking op de volgende onderdelen:

- • het kunnen publiceren van Omgevingswetbesluiten
- het kunnen publiceren van vragenbomen met toepasbare regels
- vergunningaanvragen en meldingen kunnen ontvangen
- begrippen en definities centraal kunnen beheren
- onderling en met initiatiefnemers kunnen samenwerken

“DE GEEST VAN DE OMGEVINGSWET”

Voor decentrale overheden, zoals voor de gemeente Barneveld, is uiteindelijk niet zozeer de wet zelf het meest bepalende deel, maar vooral het antwoord op de vraag wat we er in Barneveld mee gaan doen. Wat wordt **de manier van werken** in Barneveld in het licht van de Omgevingswet? De Omgevingswet heeft namelijk een andere manier van werken tot doel. Die kan worden geïllustreerd met behulp van onderstaande overzicht:

→ VAN

Doen wat is afgesproken
Toetsen van plannen
Sturen
Plannen maken
Sectoraal
Overheid
Toetsen op criteria
Nee, mits

→ NAAR

Doen wat de bedoeling is
Stimuleren van initiatieven
Dienen
Plannen mogelijk maken
Integraal
Samenleving
Wegen op waarden
Ja, tenzij

Gemeenten zijn vrij om daarin hun eigen smaak te bepalen en die smaak willen we bepalen van dit Koersdocument. Daarin speelt ook de regionale omgeving buiten Barneveld een belangrijke rol. Veel vraagstukken zijn namelijk gemeentegrens overschrijdend en kunnen alleen worden opgelost via regionale afstemming.

VERANDEROPGAVE

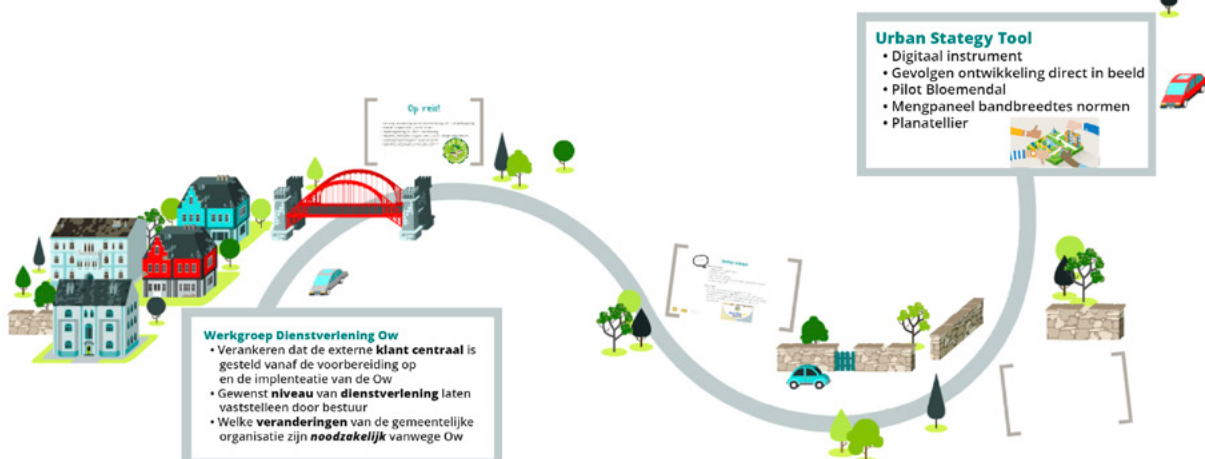
Daarmee bestaat de veranderopgave die voortvloeit uit de Omgevingswet uit 3 onderdelen.

1. De juridische wijzigingen in wet- en regelgeving,
 2. de implementatie van een andere manier van werken en
 3. de ontsluiting via het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- De afbeelding hiernaast geeft dit helder weer.

LEREN EN VERANDEREN

Uit het nieuwe stelsel en de keuzes die Barneveld in dit Koersdocument maakt, vloeit een andere manier van werken voort. Daar zijn ook andere competenties en vaardigheden voor nodig. Het zal jaren duren voordat we echt hebben leren werken met het nieuwe stelsel. Intussen zal voortdurende monitoring en evaluatie nodig zijn, zodat kan worden ingegrepen waar dat nodig blijkt. Op die manier zullen we de inrichting van het stelsel in Barneveld, alsmede de gemaakte keuzes verder verfijnen. We zullen met vallen en opstaan leren. Dat betekent ook dat er fouten gemaakt zullen worden. Dit is onvermijdelijk. Dit besef is belangrijk en dat betekent ook dat fouten gemaakt mogen worden. Het spreekt vanzelf dat we daarvan dan wel moeten leren.

BELEIDSCYCLUS

De Omgevingswet gaat uit van de hiernaast weergegeven beleidsproces. De ontwikkeling van het beleid vindt lokaal plaats in de Omgevingsvisie. De doorwerking of de uitwerking ervan in Omgevingsprogramma's en, via de regels, in het Omgevingsplan. Geldende algemene regels en de Omgevingsvergunning zijn uitvoeringsinstrumenten. Het sluitstuk van de cyclus wordt gevormd door toezicht en handhaving en door monitoring en evaluatie. Op basis van de uitkomsten daarvan wordt gezien of het beleid moet worden bijgesteld en geactualiseerd. Aldus is de cyclus rond en begint deze weer van voren af aan. De organisatie zal hierop moeten zijn ingericht. Vooral het sluitstuk van de cyclus zal vermoedelijk extra aandacht vragen: toezicht en handhaving, alsmede monitoring en evaluatie. Verder kan dit alleen goed werken als het beleid goed ontsloten en toegankelijk is.

Hoofdstuk 2: Waar staan we nu in Barneveld

2.1 Het proces tot nu toe

We beginnen niet bij “0” is een uitspraak die van toepassing is op de Barneveldse situatie. Sinds 2016 zijn zowel de gemeentelijke organisatie, het College van B&W als de gemeenteraad bezig geweest met de voorbereidingen. In het projectplan van 2016 heeft Barneveld uitgesproken dat zij de ambitie heeft “onderscheidend” te willen zijn. Dat betekent dat we gebruik willen maken van de mogelijkheden die de Omgevingswet biedt, maar niet voorop willen lopen. Wat dit dan vervolgens inhoudt is niet concreet gemaakt. De gemeente Barneveld heeft tevens de metafoor “De Reis naar de Omgevingswet” als centrale noemer voor de verandering.

In de afgelopen jaren is er de nodige aandacht geweest voor kennisoverdracht en bewustwording onder medewerkers. Zo zijn er verschillende bijeenkomsten georganiseerd om na te denken over de veranderingen en wat dit dan betekent voor het werk van medewerkers in de organisatie. Voorbeelden zijn een Omgevingscafé over omgevingsgericht (integraal) samenwerken en het Omgevingswetspel.

In de vijf deelprojectgroepen zijn de thema’s Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma’s, Omgevingsplan, Dienstverlening, Wet- en regelgeving en Digitalisering besproken verder onderzocht en voorbereidt. Daarnaast heeft er een oriëntatie plaatsgevonden op de nieuwe manier van werken. Bepaalde werkzaamheden doen we al in de “geest van de Omgevingswet”. Zo doen we ervaring op met het Omgevingsplan bij het opstellen (interne pilot) van het bestemmingsplan Kootwijk – Garderen en met de Omgevingsvisie via de nieuwe Omgevingsvisie Barneveld Centrum. Experimenteren, leren en ontwikkelen gebeurt dus volop.

Omgevingswet: voorbereiding sinds 2016

- Projectplan (= gedateerd)
- Ambitie: “onderscheidend”
- Projectstructuur met 5 deelprojecten, kernteam en voorbereidingsgroep (stuurgroep)
- Veel kennisoverdracht en bewustwording
- Oriëntatie op nieuwe manier van werken
- “Reis naar de Omgevingswet”
- Ontwikkelen servicemodules
- Starten Omgevingsplan Kootwijk – Garderen
- Strategische Visie Barneveld 2030
- Ontwikkelen roadmap
- Omgevingsvisie Barneveld Centrum
- Startnotitie Omgevingsvisie Barneveld (2017)
- ...

We beginnen niet bij “0”

Opbrengst Omgevingscafé:

SAMEN...GEVAT

Omgevingsgericht werken vraagt om....

1. de dialoog te voeren.	8. integraal afstemmen.
2. de omgeving in beeld te hebben.	9. integraal meebewegen.
3. de behoefte te peilen.	10. open communicatie.
4. de ontmoeting te organiseren.	11. een juiste houding.
5. een gezamenlijk doel en bedoeling.	12. orde op zaken.
6. kaders aan te reiken.	13. vertrouwen.
7. spelregels.	14. samenwerking.

SERVICEFORMULES

Daarnaast zijn er serviceformules in ontwikkeling, met als doel onze dienstverlening te verbeteren.

→ SERVICEFORMULES

Een belangrijk fundament voor de dienstverlening onder de Omgevingswet zijn de serviceformules. Een serviceformule geeft aan welke dienstverlening burgers en ondernemers ontvangen. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) onderscheidt 4 serviceformules:

- snelserviceformule
- ontwerpformule
- ontwikkelformule
- toezichtformule

In Barneveld concentreren wij ons op de innovaties uit de eerste drie serviceformules. De vierde serviceformule, de toezichtformule, laten we voorlopig buiten beschouwing.

SNELSERVICEFORMULE

De snelserviceformule zorgt ervoor dat inwoners bij eenvoudige verbouwingen in en om het huis binnen een kwartier weten of er gebouwd mag worden met of zonder vergunning. Als er een vergunning nodig is, gaat de aanvraag simpel en snel.

ONTWERPFORMULE

Dankzij de ontwerpformule kunnen initiatiefnemers terecht bij de gemeente als één loket voor alle services. De overheid denkt mee in een nieuw integraal voortraject met participatie. Daarna ontvangt de initiatiefnemer binnen acht weken een omgevingsvergunning.

ONTWIKKELFORMULE

De ontwikkelformule is van toepassing bij gebiedsontwikkeling of het maken van een visie. Alle betrokkenen hebben invloed op het proces en het resultaat.

Per serviceformule is een voorstel gemaakt voor implementatie van veelbelovende innovaties. De invoering volgt in 2021.

Niet alleen de organisatie, ook raad en college zijn bij de eerdere voorbereidingen betrokken geweest. Zo is de gemeenteraad actief betrokken via een raads werkgroep. Een flink aantal bijeenkomsten is er geweest om raad en college mee te nemen en richting te laten geven op de implementatie.

2.2 Waarom een Koersdocument?

Uit het voorgaande blijkt dat er al veel werk is gestoken in de voorbereidingen op de Omgevingswet. De opbrengsten daarvan zijn echter niet gemeenschappelijk gemaakt voor zowel de gehele organisatie, college als gemeenteraad. Evenmin zijn ze vertaald in richtinggevend uitspraken waarmee iedereen zich verbonden voelt. De vraag die daarbij centraal staat is **‘Wat wil Barneveld met de Omgevingswet’?** Wat wordt onze manier van werken. Hoe kijken we aan tegen integraliteit, wat is dat eigenlijk en wat past er bij Barneveld. Hetzelfde geldt voor thema's als flexibiliteit, participatie en de Omgevingswet, en regelgeving.

Zoals gezegd beginnen we niet bij “0”. Zo hebben we in bijvoorbeeld het Omgevingscafé het thema integraal werken uitvoerig behandeld en deze opbrengsten nemen we mee in het vervolg. We gaan nu een verdiepingsslag maken: in hoeverre werken we al volgens “ja, mits..” in plaats van “nee, tenzij..” en in hoeverre hebben we daar nog een slag in te maken. Een andere vraag is bijvoorbeeld: wat betekenen extra afwegingsmogelijkheden voor onze rol en positie in de regio en het overleg met onze (keten)partners? Op deze en andere vragen willen we in dit Koersdocument ingaan. Het helpt ons om koers te zetten op onze Reis naar de Omgevingswet.

Het Koersdocument verbindt de implementatie van de Omgevingswet ook met andere ontwikkelingen die voor de invoering relevant zijn. Denk aan zaken als de visie op dienstverlening, organisatieontwikkeling en werken in programma's.

Het Koersdocument dat voor u ligt betreft de “manier van werken” van Barneveld met de Omgevingswet. Het bevat geen inhoudelijke beleidskeuzes. Dit document is richtinggevend voor de uitwerking van de werkprocessen. Het helpt ook zicht te krijgen op de goede afbakening van de bevoegdheden van raad en college in het nieuwe stelsel en zet koers richting een nieuwe balans bij de samenwerking in het fysieke domein. Het onderscheid met de Omgevingsvisie is dat de Omgevingsvisie wel gaat over inhoudelijke keuzes (voor het fysieke domein) op hoofdlijnen voor de ontwikkeling van Barneveld op lange termijn.

De bronnen voor het Koersdocument betreffen allereerst de opbrengsten van de voorbereidingen over de afgelopen jaren. Daarnaast zijn er interviews gehouden met de afdelingshoofden en de leden van het college. Ook is input verkregen van medewerkers binnen de organisatie, onder meer via een medewerkersbijeenkomst op 5 november 2020. Tevens werden twee raadsbijeenkomsten gehouden, op 15 september 2020 en 2 november 2020. Samen met de al aanwezige context binnen de organisaties (zoals de organisatievisie en de visie op dienstverlening) is dit verwerkt in dit document.

Onderstaand een greep uit de reacties van de bijeenkomst van 5 november 2020:

- **“Taalgebruik:** als je een verandering voorstaat, ondersteun dit dan ook door andere woorden en formuleringen te gebruiken. Noem het ‘planatelier’ bijvoorbeeld ‘het gesprek’.
- Maak het visueel:** je moet visualiseren en ook de omgeving duidelijk maken. Er moet een praatprent zijn voor alle stakeholders. Dat bevordert een integrale benadering.
- Duidelijke communicatie:** wij moeten duidelijker communiceren over de doelen die worden nagestreefd. Daarnaast moeten we van tevoren duidelijk maken welke initiatieven we toejuichen.
- Een goede intake is belangrijk** zodat de gemeente haar eigen positie bepaalt voordat ze stappen zet.
- Het initiatief moet leidend zijn,** maar hoe geven we plaats aan andere belanghebbenden?
- Urgentie bepalen met het sociaal domein:** breder kijken bij ruimtelijk opgave voor de zorg, aan het sociaal domein vragen hoe urgent is dit.
- Participatie door initiatiefnemer:** Aantonen aan initiatiefnemer dat ze participatie goed moeten doen. Alleen sancties zijn er niet echt – je bent afhankelijk dus of de initiatiefnemer dit goed doorloopt.”

Tot slot stelt het koersdocument de kaders en biedt houvast voor de verdere implementatie. Dit document zal vastgesteld worden door de gemeenteraad.

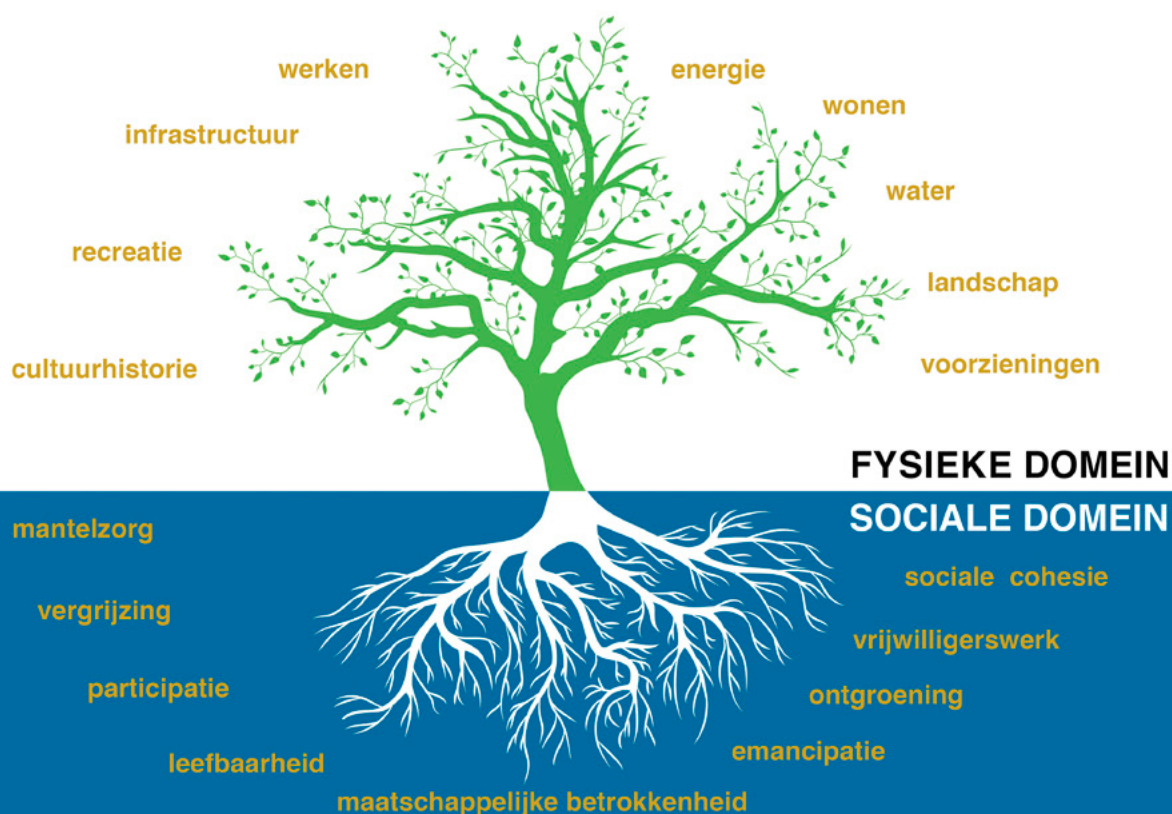
Hoofdstuk 3: De samenhangende benadering van de leefomgeving

INLEIDING

Zoals al in hoofdstuk 1 beschreven is de samenhangende benadering van de leefomgeving één van de kernpunten van het nieuwe stelsel. Maar wat is dat dan? En hoe doen we dat?

Een voorbeeld is het thema “gezondheid”. Een verplicht doel in de Omgevingswet. We zullen moeten definiëren wat we daar in Barneveld onder verstaan en welke doelen we daarvoor willen stellen. Dat doen we in de Omgevingsvisie. Vervolgens zullen we bij elk besluit dat we nemen in staat moeten zijn dit vanuit het thema gezondheid te motiveren. Dit betekent ook een automatische betrokkenheid van het sociaal domein. Maar ook de betrokkenheid van ketenpartners komt extra nadrukkelijk in beeld, zoals de GGD of de Veiligheidsregio.

Bij de formulering en uitwerking van de doelen zullen we dus moeten werken vanuit brede thema's, zoals “gezondheid”, “leefbaarheid”, “duurzaamheid” etc. Om een integrale benadering te waarborgen, kan ook worden gekozen voor een gebiedsgerichte benadering, zoals “buitengebied”, “woonwijken”, etc.. Een combinatie is ook goed denkbaar. Dit alles in interactie met het sociaal domein. Temeer waar de doelen die in het sociaal domein worden gesteld, gevolgen kunnen hebben voor de inrichting van de fysieke leefomgeving. En omgekeerd, kan de inrichting van de fysieke leefomgeving van invloed zijn op het sociaal domein. Die samenhang is in de afbeelding hieronder weergegeven.

HET DOEL STAAT VOOROP

Een kenmerk van integraal werken onder de Omgevingswet is ook dat niet de regel voorop staat, maar het doel. Welke doelen streeft de gemeente na en past een initiatief daarin? Als dat het geval is, dan is het de bedoeling dat de gemeente in principe meewerkt aan een initiatief, ook al past het bijvoorbeeld niet in de regels van het Omgevingsplan. Om deze weging goed te kunnen maken, is het wel nodig dat de doelen die de gemeente nastreeft helder zijn. Die doelen worden vastgelegd in de Omgevingsvisie en mogelijk uitgewerkt in één of meer Omgevingsprogramma's.

Het centraal stellen van doelen en het daarmee vanuit de samenhang werken, is in feite geen vrijwillige keuze. De Omgevingswet brengt met zich mee dat elke afweging in het fysieke domein gemotiveerd moet kunnen worden vanuit de vertaling van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet naar de Barneveldse situatie. Als die motivering niet deugdelijk is, heeft dat mogelijk ook juridische gevolgen.

INTEGRAAL WERKEN IN BARNEVELD

In Barneveld wordt al projectmatig en opgave gericht gewerkt. Hierbij maken we voor sommige opgaven gebruik van programma's. Binnen grotere (ruimtelijke) projecten met een projectmatige aanpak wordt er integraal samengewerkt, maar bij de voorbereiding van dit Koersdocument is gebleken dat het ruimtelijk perspectief daarbij nog dominant is. Verder bleek uit de voorbereiding op dit Koersdocument dat de beleidsvorming lang niet altijd integraal is. Nogal eens ontbreekt brede afstemming. Bovendien blijkt beleid soms niet makkelijk vindbaar. Ook dat bemoeilijkt integraliteit. Binnen de organisatie is de wil om samen integraal te werken vrij breed aanwezig. Dat geldt ook voor het besef van het belang ervan. Dat bewustzijn is belangrijk. Daarmee kan het ingeslagen pad worden uitgebouwd: beter leren echt samen integraal te werken in (multidisciplinaire) teams.

1. ONZE KOERS

We willen steeds beter echt leren denken en werken vanuit de samenhang. Bij het formuleren van ons beleid en bij het nemen van besluiten denken we vanuit onze doelen voor de leefomgeving. We kiezen waar nodig voor een gebiedsgerichte benadering. We werken samen in multidisciplinaire teams. Het sociaal domein wordt daarin nadrukkelijk betrokken. We ontwikkelen het planatelier door naar een volwaardige Omgevingstafel.

Gebiedsgericht werken is opgenomen als speerpunt in de programmabegroting van 2021. Deze manier van werken en de inzet van een gebiedsregisseur sluit aan bij de doelen die de Omgevingswet stelt. De manier waarop Barneveld gebiedsgericht werken wil gaan inzetten wordt intern nu verkend en uitgewerkt.

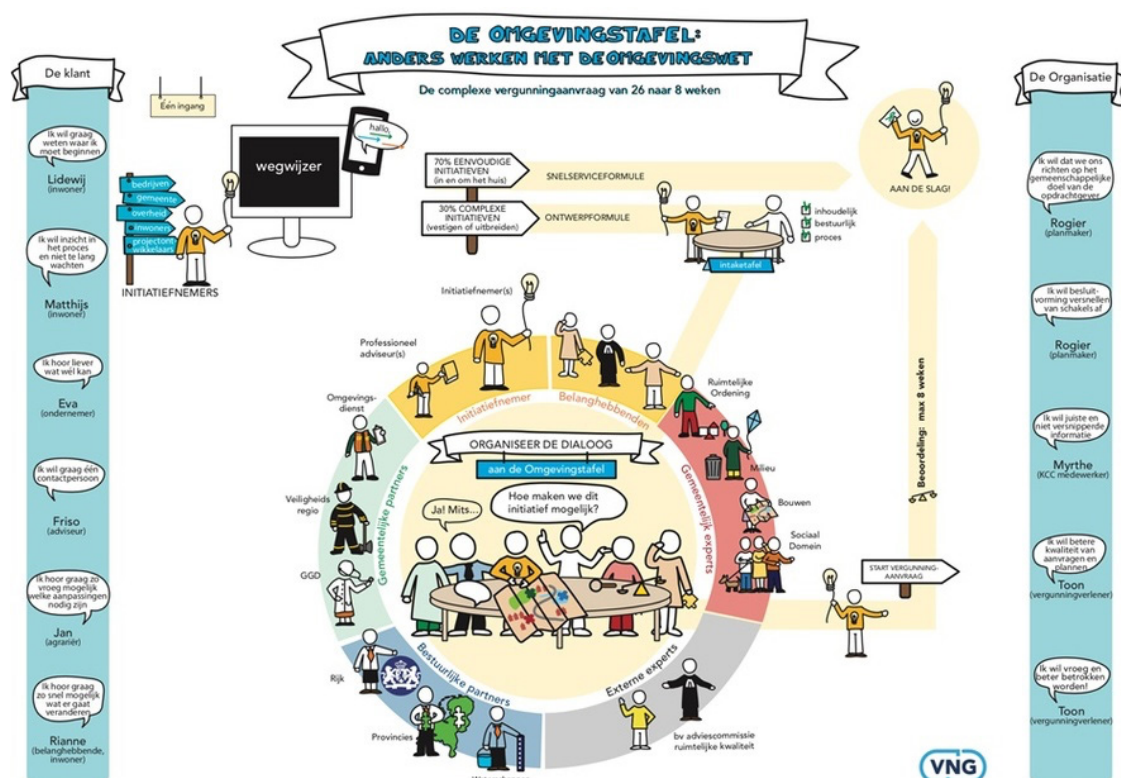
Het **planatelier** is een goed voorbeeld van een integrale benadering bij projecten. Zoals uit de gesprekken is gebleken vraagt dit nog verdere ontwikkeling, zeker voor de wat kleinere (niet standaard) projecten en initiatieven vanuit de samenleving. Want feitelijk is nog sprake van een benadering waarbij enkelvoudige input voorop staat vanuit de afzonderlijke disciplines. Bovendien vraagt het aspect participatie nadere aandacht. In de geest van de Omgevingswet kan het planatelier worden doorontwikkeld naar een Omgevingstafel. Een intaketafel gaat daaraan vooraf.

→ DE OMGEVINGSTAFEL

Voor een 'Omgevingswetproof vooroverleg' heeft VNG, samen met de gemeente Zaanstad, een dialoogmodel ontwikkeld. Een model waarbij de omgevingstafel centraal staat.

- Aan de tafel komen (in een of meerdere sessies) de initiatiefnemer en alle betrokkenen bij elkaar.
- Het initiatief wordt dan besproken vanuit de gedachte om het mogelijk te maken.
- Dit levert de initiatiefnemer een integraal advies op, waarmee hij de vergunningaanvraag kan opstellen en indienen.
- Daarna kan de vergunning in acht weken worden afgehandeld.

Bron: <https://vng.nl/artikelen/omgevingstafel>

De Omgevingswet zet in op een gezamenlijke weging van alle met elkaar samenhangende aspecten, waarbij de verschillende aspecten op een gelijkwaardige manier worden betrokken. Dat vraagt om echt samenwerken en het echt gelijkwaardig tegen elkaar afwegen van alle relevante aspecten om te komen tot de beste oplossing. Het woord “weging” wordt dan belangrijker dan het woord “toetsen”. Dat vraagt dat we van elkaar weten wat we doen en het vraagt om een goede verbinding tussen beleid en uitvoering. Bovendien moeten medewerkers in staat zijn om te wisselen tussen verschillende rollen, afhankelijk van de context, waarbij individuele kennis en vaardigheden zo optimaal mogelijk worden ingezet. Dit betekent ook dat het proces minstens even belangrijk wordt, zo niet belangrijker, dan de vakinhoud. Daarnaast vraagt het zoeken naar de beste oplossing om een ‘oplossingsgerichte houding’ en meedenken met de vraag van de inwoner. En dit vraagt dan weer om een verschuiving van competenties en vaardigheden. Zie daarover meer in hoofdstuk 9.

→ HET PLANATELIER

Het doel van het Barneveldse planatelier is het op een interactieve wijze behandelen van initiatieven om zo te komen tot een integrale afweging en advisering. Die initiatieven kunnen nu betreffen: verzoeken om vooronderzoek, principeverzoeken, projectafwijkingsbesluiten en interne verzoeken op ruimtelijk gebied. De samenstelling van deelnemers aan het planatelier wisselt afhankelijk van de onderwerpen die worden behandeld. De meest betrokken disciplines zijn veelal aanwezig: stedenbouw, verkeer, ruimte, wonen, milieu. De bespreking van het initiatief in het planatelier kan gebeuren in het bijzijn van de initiatiefnemer en diens adviseur. De initiatiefnemer krijgt dan rechtstreeks mee wat de overwegingen zijn en kan meediscussiëren over haalbare alternatieven.

De Omgevingstafel borduurt voort op hetzelfde idee als het planatelier. Een verschil is dat bij de Omgevingstafel ook belanghebbenden, gemeentelijke partners, ketenpartners, en externe experts kunnen aanschuiven. Bovendien wordt er in de nieuwe situatie een onderscheid gemaakt tussen de voorafgaande intaketafel (een primaire beoordeling waarbij de aangewezen route wordt bepaald) en de eigenlijke Omgevingstafel, waar de dialoog wordt georganiseerd

OPGAVE GERICHT WERKEN

Tijdens de interviews bleek dat men zich binnen de gemeente niet altijd raad weet met initiatieven van buiten die het gemeentehuis binnen komen. Voordat iemand gevonden is die de verantwoordelijkheid neemt duurt nog wel eens. Ook blijven de interne prioriteiten vaak voorop staan. Wanneer we vanuit de opgave denken en werken, dan stellen we de behoefte van de samenleving centraal. Ook denken we dan van “buiten” naar “binnen”. Dat betekent dat we in staat moeten zijn om adequaat en flexibel in te spelen op initiatieven van buiten en daar ook voldoende prioriteit aan moeten geven. Ook dit is een al gaand leerproces, onder de noemer “omgevingsgericht samenwerken”. Hier kunnen we meer gebruik maken van de

kennis en ervaring die de afgelopen jaren binnen het Sociaal Domein is opgedaan, zeker als het gaat om oplossingsgericht werken. Deze ontwikkeling past ook goed bij de geest van de Omgevingswet en bij ons dienstverleningsconcept, waarbij de vraag van de inwoner centraal wordt gesteld. Daarover hierna meer.

2. ONZE KOERS

We werken opgabe- en oplossingsgericht, waarbij de behoefte van de samenleving centraal staat. We noemen dat “omgevingsgericht samenwerken”. We zorgen dat we goed, snel en flexibel kunnen inspelen op vragen en initiatieven van “buiten”, met een heldere en eenduidige toedeling en toe-eigening van verantwoordelijkheden.

Onze organisatievisie

Werken aan de toekomst

Blij met Barneveld

Ambitie:

Onze inwoners, ondernemers en partners ervaren in alle contacten met onze gemeente: ik ben blij met Barneveld!

Om onze ambitie waar te kunnen maken, werken we vanuit de volgende kernwaarden:

1 | Gastvrij

We zijn nieuwsgierig, luisteren met aandacht en weten wat er speelt. Iedereen mag er zijn en voelt zich welkom!

2 | Ondernemend

We nemen initiatief en ontdekken wat er beter kan. Dit doen we creatief en met lef. We gaan altijd uit van kansen en mogelijkheden en werken oplossingsgericht!

3 | Verbindend

We zijn in contact met elkaar en met onze samenleving. Elkaar kennen en samenwerken is wat wij doet!

4 | Wendbaar

We zetten onze talenten in om kansen en mogelijkheden te benutten, we kunnen snel handelen en passen ons slim aan als de omgeving daarom vraagt. Elke verandering is voor ons een uitdaging die we graag aangaan!

Vanuit deze visie en kernwaarden werken we iedere dag samen aan Blij met Barneveld.

ORGANISATIEVISIE EN DIENSTVERLENINGSCONCEPT

In onze dienstverlening moet die integrale benadering ook zichtbaar worden voor de initiatiefnemer. Die benadering willen we koppelen aan onze organisatievisie en onze visie op dienstverlening. De organisatievisie is namelijk de paraplu voor zowel omgevingsgericht samenwerken als voor het dienstverleningsconcept. Zaakgericht werken is een middel om beide doelen te realiseren.

In het Dienstverleningsconcept van Barneveld staat dat wij er als gemeentelijke organisatie zijn voor de Barneveldse samenleving. We zijn samen gericht op een positieve ‘klantbeleving’. Wij willen dat inwoners, ondernemers en partners in alle contacten met de gemeente Barneveld ervaren: **‘ik ben blij met Barneveld.’** Het betekent dat we er alles aan doen om ervoor te zorgen dat onze inwoners de contacten met ons als positief ervaren. Klantgericht werken en onze bedrijfsprocessen afstemmen

op de behoeften van onze inwoners, ondernemers en partners is een belangrijk aspect in de beleving die zij hebben bij de gemeente Barneveld.

Denkend vanuit de gesignaleerde verwachtingen over onze overheidsdienstverlening zijn er 3 doelen die we in het dienstverleningsconcept nastreven:

1) de vraag van de inwoner centraal.

Er is 1 ingang en 1 antwoord. We zijn bereikbaar en houden u op de hoogte, in duidelijke en heldere taal. Inwoners kunnen zelf het verloop van hun aanvraag volgen.

2) Digitaal tenzij. Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken eenvoudig en snel afhandelen via de website, dit is veilig en betrouwbaar voor iedereen.

3) Als gemeentelijke organisatie willen we graag meedenken met inwoners. Voor complexe en persoonlijke zaken gaan we graag in gesprek met de inwoner en zoeken we samen naar een passende oplossing. We staan voor betekenisvol menselijk contact, niet alleen als het nodig is, maar ook als men er behoefte aan heeft.

3. ONZE KOERS

We werken integraal samen vanuit onze kernwaarden: gastvrij, ondernemend, verbindend, wendbaar. Daarbij stellen we de vraag van de inwoners voorop en denken we met hen mee.

ZAAKGERICHT WERKEN

Om goed te kunnen werken met de Omgevingswet is zaakgericht werken, hoewel niet verplicht, eigenlijk noodzakelijk. En omdat de Omgevingswet uitgaat van een digitale ontsluiting van het stelsel, bij voorkeur meteen digitaal, met een zaakstelsel. Alleen dan ook kunnen meerdere mensen gelijktijdig aan een dossier werken, zijn er geen problemen met de overdracht en kan soepel en eenduidig worden samengewerkt met medeoverheden en ketenpartners.

Overheden dienen zich naar de burger toe ook te presenteren als “één overheid.” Dat betekent dat bij voorkeur wordt aangesloten bij de standaard zaaktypen die voor de processen onder de Omgevingswet zijn ontwikkeld. Automatisch uitwisselen van informatie wordt op deze manier een stuk eenvoudiger. De landelijke zaaktypen worden ontwikkeld binnen het programma Uitvoering Informatievoorziening Omgevingswet – interbestuurlijk (UIVO-I). Zaakgericht werken in een zaakstelsel is ook noodzakelijk om de burger doorlopend en actueel digitaal inzicht te kunnen verschaffen in het verloop van zijn zaak. Daarbij past zaakgericht werken in een zaakstelsel naadloos op onze visie op dienstverlening, vooral **doel 2: digitaal tenzij**. In Barneveld is de beweging richting zaakgericht werken ingezet. Er is een projectmanager aangesteld die de implementatie van zaakgericht werken (“de kern van de zaak”) binnen Barneveld gaat begeleiden.

→ ZAAKGERICHT WERKEN

Zaakgericht werken houdt in dat alle informatie over de behandeling van een bepaalde zaak aan diezelfde zaak gekoppeld wordt en voor alle betrokkenen toegankelijk is. Dit zorgt voor transparantie en een efficiënte samenwerking aan zo’n zaak. Door zaakgericht te werken, kan de gemeente de kwaliteit en doorlooptijd van de processen beter bewaken. Hierdoor kunnen burgers en bedrijven de afhandeling van zaken eenvoudiger en beter volgen (bijvoorbeeld via MijnOverheid). Zo wordt niet alleen de efficiëntie, maar ook de dienstverlening van de gemeente verder verbeterd.

4. ONZE KOERS

Om goed te kunnen werken met de Omgevingswet is zaakgericht werken in een digitaal zaakstelsel belangrijk. Wij geven prioriteit aan de ontwikkeling en aanschaf daarvan, zodanig dat we per 1 januari 2022 in elk geval kunnen voldoen aan de minimale eisen die de Omgevingswet aan dienstverlening stelt.

² Zie ook: GEMMA 2 Katern Zaakgericht Werken - GEMMA Online

Hoofdstuk 2: Tussen Flexibiliteit en Zekerheid

INLEIDING

De Omgevingswet biedt meer eigen afwegingsruimte en meer ruimte voor maatwerk. Ook wil de Omgevingswet werken vanuit vertrouwen in de samenleving. Vervolgens is de vraag hoe en in welke mate je die afwegingsruimte wilt gaan benutten. Dat is voor elke gemeente verschillend en is afhankelijk van de lokale context. Daarbij gaat het niet alleen om afwegingsruimte bij het maken van beleid, maar het is ook een keuze tussen meer of minder maatwerk in concrete situaties. En als het accent verschuift van werken op basis van regels naar werken vanuit doelen, hoe ver gaat dat dan? En maken we daarbij verschil tussen gebieden met hun opgaven?

SITUATIE IN BARNEVELD

Bij de voorbereiding op de Omgevingswet in de afgelopen jaren en bij de voorbereiding op dit Koersdocument, is duidelijk geworden dat Barneveld gebruik wil maken van de mogelijkheden die de Omgevingswet biedt, zonder daarbij per se voorop te willen lopen. In de praktijk maakt Barneveld op dit punt intussen een ontwikkeling door. Men wil graag maatwerk leveren en dat gebeurt ook al regelmatig. Uit de Notitie “globale en flexibele bestemmingsplannen” blijkt de intentie om al in de huidige bestemmingsplannen ruimte te laten voor flexibiliteit. In het resultaat is dit lang niet altijd terug te zien. Ook gesloten normstelling voert nog wel de boventoon. Vaak ook is dit alles een gevolg van politieke keuzes.

Het besef dat we moeten leren denken vanuit de opgave is vrij breed aanwezig. De mate waarin daarvan in de praktijk sprake is, verschilt echter nogal. Signalen zijn dat de andere benadering van vraagstukken nog veelal ad hoc is en nog niet echt is verankerd in de werkwijze. Er kan daarnaast nog meer gebruik gemaakt worden van de kennis die in de samenleving aanwezig is en van andere perspectieven op mogelijke oplossingen. Zoals in één van de interviews werd gezegd, moeten we nog werkelijk leren denken in verschillen, vanuit het besef dat eigenlijk elk initiatief uniek is. Maatwerk behoort met andere woorden de standaard te worden en niet de uitzondering.

Om te voorkomen dat maatwerk verwordt tot willekeur is het belangrijk om de basis goed op orde te hebben. Dat biedt de benodigde zekerheid. Die basis bestaat uit goed opgebouwd en gemotiveerd beleid in de Omgevingsvisie en eventuele Omgevingsprogramma's. Met andere woorden, de kaders moeten op orde zijn. Dat stelt de organisatie vervolgens ook in staat om werkelijk op de andere manier te gaan werken. Bovendien geeft een goede kaderstelling de gemeenteraad het comfort om meer te kunnen loslaten.

Uitspraken van de raads werkgroep

→ **VANUIT DE RAADSWERKGROEP ZIJN HIERTOE EERDER AL ENKELE “AANZETTEN” GEFORMULEER:**

- geen blanco vel, kaderstelling vooraf
- inzetten op deregulering
- meer op hoofdlijnen sturen; meer delegeren aan college en vanuit ervaringen bijstellen
- experimenteren en daarvan leren
- zo veel mogelijk al anticiperen op de Omgevingswet

De casus en flexibiliteit/regelgeving

Toetsen

- Omgevingsplan (regels) is leidend;
- Rechtszekerheid staat voorop;
- We hanteren gesloten normen.

Afwegen

- Omgevingsvisie (beleidsdoelen) is leidend;
- We stellen ons flexibel op;
- We werken met open normen.

Bij de voorbereiding op dit Koersdocument is vanuit de raad ook aangegeven dat zij de route wil gaan bewandelen naar het centraal stellen van doelen en het werken met open normen. Tegelijkertijd is aangegeven dat loslaten moeilijk is. Leren denken in doelen in plaats van regels en leren werken met open normen in plaats van gesloten normen is een ontdekkingstocht. Vanuit de voorbereiding ontstaat daarmee het beeld dat Barneveld het niet van het ene op het andere moment helemaal anders wil doen, maar geleidelijk het pad wil bewandelen naar meer loslaten. Onderweg ontdekken we dan wat werkt en wat niet werkt. Het uiteindelijke doel blijft wel duidelijk voor ogen en dat is gebruik maken van de mogelijkheden die de Omgevingswet biedt, van de geest van de wet.

5. ONZE KOERS

De keuze richting loslaten, afwegen in plaats van toetsen en denken in maatwerk vanuit de opgave, is feitelijk al gemaakt. Op dit pad gaan we verder. We willen leren werken met open normen. Dit is een groeiproces dat we de komende jaren geleidelijk verder willen doormaken. Per gebied en/of opgave gaan ontdekken wat wel en niet werkt. Goede kaderstelling met een heldere en zorgvuldige formulering van de doelen in de leefomgeving is belangrijk.

Een belangrijke mijlpaal in deze ontdekkingsstocht, de reis z gezegd, is het tot stand komen van een nieuw actueel Omgevingsplan voor de hele gemeente. Dat is de plek waar de balans moet landen tussen loslaten en vasthouden. Waar het werken met open normen en denken vanuit doelen, concreet wordt vertaald in de regels voor activiteiten. De mate waarin we willen bewegen naar loslaten en maatwerk zal per gebied en per opgave verschillen. Soms moet de nadruk liggen op vasthouden, namelijk daar waar we het behouden van de kwaliteit van de leefomgeving vooropstellen. Voor het overige kan de nadruk meer gaan liggen op loslaten, vooral daar waar we ruimte willen bieden voor ontwikkelingen. Wanneer in het Omgevingsplan de juiste balans is gevonden, stelt dat medewerkers en initiatiefnemers in staat om opgaven werkelijk op een andere manier te gaan benaderen en maatwerk te leveren bij initiatieven.

Hoofdstuk 5: Participatie en de samenleving

INLEIDING

Participatie is een onderdeel dat sterk naar voren komt in de Omgevingswet, met als doel de samenleving meer te betrekken bij het maken van keuzes binnen de leefomgeving. In de Omgevingswet staat op welke momenten participatie in elk geval moet plaatsvinden. Hiervoor geldt tevens een verantwoordingsplicht. Dit betreft zowel participatietrajecten voor het opstellen van beleid als voor initiatieven die vanuit de samenleving komen. De Omgevingswet zegt niets over het “hoe”, over de vorm van de participatie. Dat bepaal je als gemeente of als initiatiefnemer zelf. Geen enkel participatietraject is hetzelfde, vandaar dat participatie altijd maatwerk is.

Onderstaand zijn de eisen weergegeven die de Omgevingswet bij elk instrument stelt aan participatie:

Instrument	Regels	Wie is verantwoordelijk voor het naleven van de participatieregels	Waar staat het?
Omgevingsvisie	Motiveringsplicht: het bevoegd gezag geeft bij het besluit aan hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn.	Bevoegd gezag	Omgevingsbesluit (art. 10.7)
Omgevingsprogramma	Motiveringsplicht: het bevoegd gezag geeft bij het besluit aan hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn.	Bevoegd gezag	Omgevingsbesluit (art. 10.8)
Omgevingsplan	Het bevoegd gezag geeft bij de kennisgeving van het voornemen om een omgevingsplan vast te stellen aan hoe het de participatie vormgeeft. Het bevoegd gezag geeft bij het besluit aan hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn.	Bevoegd gezag (is B&W gemeente)	Omgevingsbesluit (art. 10.2, eerste lid) Omgevingsbesluit (art. 10.2, tweede lid)
Omgevingsvergunning	In de omgevingsregeling wordt een aanvraagvereiste participatie opgenomen. De initiatiefnemer moet aangeven of en zo ja hoe hij aan participatie heeft gedaan. Het bevoegd gezag betreft deze informatie bij de integrale belangenafweging. De gemeenteraad kan participatie verplicht stellen voor “buitenplanse” aanvragen.	Initiatiefnemer	Omgevingswet (art. 16.55) Het aanvraagvereiste wordt uitgewerkt in de Omgevingsregeling.

Een belangrijke wijziging die de Omgevingswet teweegbrengt is dat de gemeente bij initiatieven uit de samenleving niet meer eerstverantwoordelijke is voor de participatie. Een initiatiefnemer (dit kan de gemeente zijn, inwoner of een externe partij) moet in de vergunningsaanvraag verantwoorden of en op welke manier het participatieproces is vormgegeven en wat hiervan de uitkomst is. Daarmee komt de nadruk van de participatie te liggen op de fase van het ‘verkennen’ van het initiatief, de fase van het vooroverleg. Het bevoegd gezag, veelal het college, zal de informatie uit het participatieproces kunnen meewegen in de afweging van de belangen.

BINNEN BARNEVELD

Binnen Barneveld is participatie geen nieuw begrip. Het belang van participatie heeft de afgelopen jaren al extra aandacht gekregen. De terminologie verschuift van inspraak naar participatie. De Omgevingswet is een belangrijke katalysator in dit proces. De verschuiving van de rol van de gemeente van sturen en van bovenaf opleggen naar participeren en faciliteren, sluit helemaal aan bij de doelstellingen van de Omgevingswet. De gedachte daarbij is dat vroegtijdige participatie met de omgeving (burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties), bij de voorbereiding van beleids- en besluitvorming, zal leiden tot meer kwaliteit en meer draagvlak.

In Barneveld gebeurt al heel veel op het gebied van participatie. Zoals bij de voorbereiding van beleidsplannen op initiatief van de gemeente (beleidsplan Sociaal Domein), of bijvoorbeeld de uitvoering van het Speelruimtebeleidsplan. Met nieuwe vormen van participatie doen we ervaring op bij het maken van de Omgevingsvisie Barneveld Centrum. En ook bij de dorpsplannen op initiatief van de inwoners zelf. Inwoners worden nauw betrokken bij de concrete uitvoering van allerlei plannen, waarbij een grote mate van betrokkenheid, enthousiasme en inzet van inwoners, organisaties en de gemeente zichtbaar is. We leren elke dag bij. Het is een zoektocht naar het vinden van de juiste aansluiting bij de leefwereld van de inwoners. Uit de interviews blijkt wel dat we vaak nog denken in vrij klassieke vormen van participatie (zaaltje, koffie..). Soms werkt dat prima, maar er zijn talloze creatieve vormen van participatie die beter kunnen werken in bepaalde situaties.

De gemeente Barneveld heeft al bepaalde keuzes gemaakt voor interactieve beleidsvorming. Bijvoorbeeld in de **Nota Communicatiebeleid ‘van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie’**. In de **Strategische Visie ‘Barneveld 2030’** wordt ingezet op uit het uitbouwen van de netwerksamenleving. Centraal daarin staat verder de gedachte “Zelf – Samen – Gemeente”. Dit drukt uit dat we de samenleving in staat willen stellen zelf verantwoordelijkheid te dragen en zelfredzaam te zijn, eventueel met behulp van de omgeving. Daar waar dat aanvullend nodig is, komt de gemeente in beeld. Dit betekent ook iets voor de verhouding tussen gemeente en samenleving in het licht van de Omgevingswet en kleurt in hoe wij tegen participatie aankijken.

De interne stuurgroep Burgerparticipatie Barneveld is actief bezig participatie binnen de gehele ambtelijke organisatie uit te lijnen. Met behulp van een extern bureau zal er een Barneveldse aanpak voor participatie komen, met trainingen en een bijbehorende toolbox. De samenhang met de Omgevingswet wordt tevens besproken in deze stuurgroep.

Uitgangspunten voor een te formuleren participatiebeleid zijn ook op initiatief van de gemeenteraad opgenomen in de **Notitie 'Participatie in Barneveld'** (vastgesteld in 2019). In de afbeelding hierboven zijn die uitgangspunten weergegeven. Ze zien wel vooral op participatie bij beleidsinitiatieven en niet op participatie bij initiatieven vanuit de samenleving. Op basis van deze notitie wordt nu een participatiebeleid uitgewerkt. Dit wordt geïntegreerd met de implementatie van de Omgevingswet.

We beginnen niet bij "0"

Notitie Participatie

- Stimuleren en faciliteren
- Co-creatie als uitgangspunt
- Planmatige aanpak
- Pilot gebiedsregisseur
- Helderheid over rol wijkplatforms
- Ruimte voor experiment
- Zorgvuldige communicatie
- Goed verwachtingenmanagement

PARTICIPATIEBELEID EN INITIATIEVEN VANUIT DE SAMENLEVING

Op grond van de Omgevingswet is elke gemeente straks verplicht om participatiebeleid op te stellen. Naast participatie voor eigen (beleids)initiatieven van de gemeente, zal ook beleid opgesteld moeten worden voor participatie bij initiatieven vanuit de samenleving. In sommige gevallen kan de gemeenteraad dat verplicht stellen. Namelijk als sprake is van een initiatief dat niet past in het Omgevingsplan. Bij de beantwoording van de vraag welke gevallen daarvoor in aanmerking komen stellen we voor aan te sluiten bij die zaken waarvoor de raad heeft aangegeven dat zij daarover wil kunnen adviseren (met instemming). Zie daarover meer in Hoofdstuk 8 waar concreet wordt ingegaan op de besluiten die de gemeenteraad in de aanloop naar de Omgevingswet moet nemen.

6. ONZE KOERS

Voor 1 januari 2022 wijst de gemeenteraad aan in welke gevallen van "buitenplanse" initiatieven participatie verplicht wordt gesteld. Daarbij sluiten we aan bij die zaken waarvan de raad zal aangegeven dat zij daarover wil kunnen adviseren (met instemming).

In alle gevallen waarin participatie niet verplicht is, staat het de initiatiefnemer vrij om al dan niet zijn of haar omgeving te raadplegen. We willen wel stimuleren om dat zoveel mogelijk te doen in die gevallen die impact hebben op de omgeving. Maar als een initiatiefnemer in een dergelijk geval de omgeving niet raadpleegt en of dat niet doet zoals wij dat graag hadden gezien, dan kan dat geen grond zijn voor het weigeren van de vergunning.

Wij willen in 2021 **participatiebeleid** opstellen. Dit beleid zal ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Op basis daarvan zal vervolgens de **participatieverordening** worden herzien. In ons beleid zullen we een **participatieleidraad** opnemen zodat initiatiefnemers weten wat wij vanuit de gemeente verstaan onder een goed participatieproces. Dat schept ook duidelijkheid voor initiatiefnemers. We vullen dit aan met een **Inspiratieboek Participatie**, waarin allerlei vormen van participatie worden beschreven die in de praktijk kunnen worden gebruikt, afhankelijk van de situatie

7. ONZE KOERS

Voor 1 januari 2022 stellen we ons participatiebeleid vast. Voor (beleids) initiatieven van de gemeente is de door de gemeenteraad in 2019 vastgestelde Notitie Participatie uitgangspunt. Daarnaast formuleren we ons participatiebeleid voor initiatieven vanuit de samenleving. Een participatieleidraad is onderdeel van ons beleid. Dit vullen we aan met een Inspiratieboek Participatie. Daarmee scheppen we duidelijkheid naar de samenleving en naar initiatiefnemers.

PARTICIPATIELADDER

In het communicatieplan voor de Omgevingswet vormt de wijze van participatie een belangrijk onderdeel. De participatieladder vormt hierbij de basis waarop de communicatie uitingen worden gebaseerd. Per trede van de participatieladder staat aangegeven welk communicatiemiddel ingezet kan worden. Bijvoorbeeld bij meedenken: online via 'social media', 'webinar tools', participatieplatformen als een info ruimte, roadshow of marktbezoek. Mede op basis van een doelgroepenoverzicht bepalen we de trede van participatie en krijg je inzicht welke doelgroep in welke mate betrokken is en welke rol die heeft, of zou moeten krijgen.

- ➔ 1. Informeren
- 2. Raadplegen (inspraak)
- 3. Adviseren
- 4. Co-productie / co-creatie
- 5. Meebeslissen

Hoe dit toegepast kan worden werken we uit in de participatieleidraad.

Hoofdstuk 6: Barneveld in de regio en in de keten

SAMENWERKEN IN DE REGIO

De Omgevingswet biedt gemeenten meer eigen afwegingsruimte. Dat betekent bijvoorbeeld meer mogelijkheden om te variëren in normen op het gebied van geluid, geur of andere waarden die we belangrijk vinden voor de kwaliteit van onze leefomgeving. Omdat daarmee de kans groter wordt dat er verschillen ontstaan in beleid tussen gemeenten, mag worden verwacht dat er ook meer afstemming nodig zal zijn. Het heeft immers alleen nut om doelen, waarden of normen voor de leefomgeving te stellen als die ook realiseerbaar zijn. En bijvoorbeeld lichthinder, of geluid houden zich niet netjes aan gemeentegrenzen. Dus moet je met je burens in overleg. Dit is temeer aan de orde wanneer we ervoor kiezen om met concrete omgevingswaarden te gaan werken. Zie over omgevingswaarden de voetnoot op pagina 6.

Maar ook andere doelen, ambities en opgaven kunnen soms alleen gerealiseerd worden in afstemming en samenwerking met omliggende gemeenten, de Regio Foodvalley, de regio Amersfoort, de Provincie Gelderland en/of het waterschap. Denk aan onderwerpen als de energietransitie, mobiliteit, het sociaal domein of de woonopgave.

RANDVOORWAARDEN

Voor een deel kunnen we als gemeente onze eigen koers bepalen. Voor een ander deel worden we geconfronteerd met randvoorwaarden (beleidsmatig of juridisch) die onze beleidsvrijheid inperken, soms vergaand. Belangrijke voorbeelden daarvan zijn de provinciale Omgevingsvisie (POVI) en de provinciale omgevingsverordening. De binding aan de regio of de provincie biedt ook kansen. Een goede samenwerking helpt ons bij het realiseren van onze lokale doelen.

De visie op samenwerking in de regio zal in lijn gebracht moeten worden met de inhoudelijke doelen en ambities die we in de instrumenten gaan opnemen. Concreet kunnen we dit nu nog niet bepalen. De instrumenten zijn immers nog niet gevuld. Maar een aantal algemene uitgangspunten zouden we wel kunnen formuleren.

WAAROM SAMENWERKEN

Bij de voorbereiding op dit Koersdocument is gebleken dat er in Barneveld heel verschillend wordt aangekeken tegen het motief van regionale samenwerking. Sommigen benaderen dit vanuit het gegeven dat primair moet worden gedacht vanuit Barnevelds belang. Anderen denken veeleer vanuit regionaal belang. De bestuurlijke lijn is “lokaal wat kan, regionaal wat moet”.

Een duidelijke visie op regionale samenwerking blijkt er in Barneveld niet te zijn. Een rode draad is wel dat we de opgave de aard van de samenwerking willen laten bepalen. Dat dit tot een versnipperd beeld leidt vinden we daarbij geen bezwaar. Daarbij is wel duidelijk dat ons hart bij de Regio FoodValley ligt. De tevredenheid over de kwaliteit van die samenwerking is groeiende. De deelname aan de regio Amersfoort is rationeler van aard. Wat in die regio gebeurt kan directe betekenis hebben voor de gemeente Barneveld. Je kunt dan maar beter aan tafel zitten en meedoen.

Barneveld heeft een aanzienlijke autonome groeiopgave. Daarnaast is er nog de druk vanuit de regio Amersfoort en vanuit het knooppunt Arnhem – Nijmegen. Bij die verstedelijksopgaven wordt nadrukkelijk ook naar Barneveld gekeken. Dit vraagt om een visie op de positie van Barneveld in de regio en binnen dit krachtenveld. In de Omgevingsvisie kan dit een plek krijgen. Dat geldt niet alleen voor de verstedelijksopgave, maar ook voor zaken als de toekomst van het buitengebied en de agrarische sector.

Er is een urgentie om op korte termijn de positie van Barneveld te bepalen ten aanzien van de in de vorige alinea genoemde verstedelijksopgave. Wachten op de Omgevingsvisie duurt te lang, aangezien het nog zeker 2 jaar duurt voordat die er is. Vooruitlopend daarop zal daarom het komend half jaar die positionering moeten worden bepaald. Het resultaat daarvan is input voor de Omgevingsvisie. Dit betekent wel dat er geen ruimte zal zijn de samenleving bij dit onderdeel van de opgaven voor Barneveld te betrekken. Zie hierover meer in de Notitie Vertrekpunten Omgevingsvisie.

Gelet op het groeiende belang van regionale samenwerking en het hebben van een visie daarop, neemt ook het belang van een goede betrokkenheid van de lokale politiek daarbij toe. Dit vraagt om transparantie en communicatie. In de aanloop naar dit Koersdocument is gebleken dat dit sowieso al een aandachtspunt is.

8. ONZE KOERS

We willen een zelfbewuste speler zijn in de regionale samenwerking, zodat het meerwaarde zowel voor onszelf als voor de omgeving op kan leveren. De opgave bepaalt de aard van de samenwerking. Bij Foodvalley ligt ons hart. In de Omgevingsvisie, en het bij het opstellen daarvan, zal duidelijk worden waarover wij inhoudelijk in de regio en met de provincie moeten of willen afstemmen, met het oog op het stellen en kunnen realiseren van onze doelen. Transparantie en communicatie inzake regionale samenwerking vraagt extra aandacht. In de 1e helft van 2021 bepalen we onze positie ten aanzien van de verstedelijkingsopgave.

SAMENWERKING IN DE KETEN

De Omgevingswet zal er ook toe leiden dat opnieuw moet worden bekeken hoe de werkzaamheden tussen gemeente en ketenpartners zoals de Omgevingsdienst, of de GGD, worden verdeeld. Daarbij gaat het vooral om de afweging welke ruimte noodzakelijk is voor de eigen beleidsvrijheid en welke ruimte de ketenpartners nodig hebben om hun (uitvoerings) taken op adequate wijze invulling te geven. Zij zullen streven naar uniformiteit, terwijl de gemeente de ruimte wil behouden om eigen beleidsafwegingen te maken. De uitgangspunten voor deze afbakening vloeien voort uit de invulling van de instrumenten. Daarbij zal ook worden nagegaan wat de beste wijze van samenwerking is bij initiatieven en in het kader van de vergunningverlening. Ook hier geldt dat de processen zodanig moeten zijn ingericht dat in elk geval kan worden voldaan aan de termijnen die uit de Omgevingswet voortvloeien. Daarbij is het de bedoeling dat naar de burger toe de overheid zich gedraagt als “één overheid”. Ook dat vraagt afstemming en een gedeeltelijk gezamenlijke inrichting van de werkprocessen. Dat zal een proces van geven en nemen zijn.

9. ONZE KOERS

Bij het herontwerp van de processen in de keten, is het behoud van de eigen beleidsruimte uitgangspunt. Deze processen worden zodanig ingericht dat ze voldoen aan onze visie op dienstverlening. Binnen dat kader is het vervolgens ook ons doel dat wij willen bereiken dat de overheid zich presenteert als “één overheid”.

Hoofdstuk 7: Regels, procedures en werkprocessen

REGELS

Onder het regime van de Omgevingswet leggen we beleid vast in de Omgevingsvisie en in Omgevingsprogramma's. De regels vinden hun plaats in het Omgevingsplan en in het kader van het verlenen van Omgevingsvergunningen. Het is de bedoeling dat deze regels begrijpelijk en inzichtelijk worden geformuleerd en dat ze toegankelijk zijn. Verder willen we dat de regels recht doen aan de filosofie van de uitnodigingsplanologie. Dat betekent dat regels bij voorkeur zo zijn geformuleerd dat ze eerder uitnodigen dan beperken.

Barneveld wil werken met zo min mogelijk regels. Dat is tijdens de interviews meerdere keren aangegeven. Het beeld is ook dat het met de regeldichtheid in Barneveld wel meevalt. Dat neemt niet weg dat de Omgevingswet ook bij dit onderwerp tot aanzienlijke veranderingen zal leiden. Regels worden immers volgend op doelen en daarmee minder leidend. Toch blijven er natuurlijk regels nodig. Regels moeten onze waarden beschermen en ontwikkelingen toelaten, mits die regels bijdragen aan onze doelstellingen. We vinden het daarom belangrijk dat regels gefundeerd zijn op helder beleid. Zoals eerder aangegeven, willen we daarbij wel leren om waar mogelijk te werken met open normen.

Bij het opstellen, hanteren en interpreteren van regels staat **de bedoeling centraal**. Die bedoeling is te vinden in onze beleidsdocumenten. We formuleren niet meer regels dan nodig is. Bij het stellen van regels is de context altijd leidend. Het gebied en het thema waarover de regels gaan is bepalend voor de soort regels die we opstellen. En we willen dat onze regels voldoen aan de criteria **toegankelijkheid, inzichtelijkheid en gebruiksgemak**.

10. ONZE KOERS

Regels moeten onze waarden beschermen en ontwikkelingen toelaten. Zij moeten bijdragen aan onze doelstellingen. We vinden het daarom belangrijk dat regels gefundeerd zijn op helder beleid. Bij het hanteren van regels staat de bedoeling centraal. Wij werken vanuit de behoeften van de samenleving en stemmen onze werkwijze en processen daarop af. Onze regels zijn toegankelijk, inzichtelijk en gebruiksvriendelijk.

TOEPASBARE REGELS

Toepasbare regels zijn vertalingen van juridische regels in gewone mensentaal. Het is op grond van de Omgevingswet wenselijk dat ook gemeenten hun juridische regels omzetten naar toepasbare regels voor het digitale Omgevingsloket in het DSO. Zo kunnen initiatiefnemers via vragenbomen checken of ze een vergunning nodig hebben. En kunnen ze een aanvraag of melding indienen. Het idee daarachter is dat het verkrijgen van informatie en vergunningen voor de burger aanzienlijk wordt vergemakkelijkt en dat de gemeente minder tijd kwijt is aan de dienstverlening voor met name de meer eenvoudige producten. Het mes zou dus aan twee kanten moeten snijden. De introductie daarvan past ook naadloos in de visie op dienstverlening, vooral doel 2: “**digitaal tenzij**”.

Het werken met toepasbare regels is niet verplicht, maar eigenlijk onvermijdelijk omdat dit past in de systematiek van het DSO, waar dit voor de burger zichtbaar wordt. Ook in het kader van de **bruidsschat**³ worden toepasbare regels door het Rijk aan gemeenten overgedragen. Gemeenten zullen dus in staat moeten zijn ermee te werken.

Met het ontwikkelen van toepasbare regels zal jaren gemoeid zijn, temeer waar ze vooral zullen voortvloeien uit het Omgevingsplan. Daarbij zal ook nagegaan moeten worden waar dit in Barneveld wel en geen toegevoegde waarde heeft. De vraag is bijvoorbeeld voor wie je toepasbare regels wilt maken en voor welke zaken je daarin wilt voorzien. Een logische gedachte is dat je toepasbare regels eerst schrijft voor veel voorkomende en betrekkelijke routinematige kwesties, gericht op burgers en ondernemers die misschien maar een enkele keer in hun leven de gemeente nodig hebben. Voor complexe zaken en professionele partijen lijken toepasbare regels later of minder aan de orde, zeker waar het gaat om een vergunningencheck.

PROCEDURES

Bij regels horen ook procedures. Veel vaker dan in het verleden zal de Omgevingsvergunning binnen de termijn van 8 weken moeten worden afgedaan. Bij eenvoudige aanvragen is dit vaak mogelijk, of kan het zelfs sneller. Bij complexe aanvragen is die tijd echter krap. Er is weliswaar eenmaal uitstel van 6 weken mogelijk, maar vooral bij aanvragen die in strijd zijn met het Omgevingsplan, de zogeheten “buitenplanse” vergunningaanvragen, blijft ook dan de termijn heel krap. Zeker wanneer in die periode ook de raad nog om advies (met instemming), moet worden gevraagd. Wel is er dan een extra termijn van 4 weken als de normale vergunningenprocedure wordt gevolgd.

³ Onder de Omgevingswet verhuizen regels van het Rijk naar gemeenten en waterschappen. Het gaat bijvoorbeeld om regels over horeca, geluid of lozingen. Deze regels noemen we de “bruidsschat” en worden onderdeel van het Tijdelijk Omgevingsplan dat van rechtswege geldt vanaf het moment dat de Omgevingswet van kracht is.

Dat Tijdelijk Omgevingsplan bestaat dan uit alle geldende bestemmingsplannen en de regels van de bruidsschat. Gemeenten en waterschappen krijgen vervolgens de tijd om zelf een afweging te maken hoe ze deze onderwerpen willen regelen in het uiteindelijke Omgevingsplan: overnemen, wijzigen of schrappen.

11. ONZE KOERS

We richten het proces van vooroverleg en afhandelen aanvraag zo in dat:

- op eenvoudige aanvragen zo mogelijk ruim binnen de daarvoor geldende termijn wordt beslist;
- op complexe aanvragen binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn wordt beslist.

Dit betekent dat de fase van vooroverleg nog belangrijker wordt dan nu al het geval is. Langs die route kan ervoor worden gezorgd dat de aanvraag tot het verlenen van een Omgevingsvergunning meteen compleet is en aan alle eisen voldoet. Dat moet er, zeker bij complexe aanvragen, toe leiden dat de aanvraag binnen de daarvoor geldende formele termijn kan worden afgewikkeld. In het kader van de implementatie zal in beeld worden gebracht hoe het interne proces kan worden gestroomlijnd en versneld. Barneveld staat op dit punt al goed voorgesorteerd met het planatelier. Zie hierover verder in het hoofdstuk over integraliteit.

WERKPROCESSEN

In het kader van de implementatie zullen de werkprocessen moeten worden herzien. Dat zijn er veel. Voorbeelden zijn het verkennen en begeleiden van een initiatief, het wijzigen van het Omgevingsplan, de vergunningverlening, melding activiteit en toezicht en handhaving.

Bij het herontwerp van de processen zal een werkverdeling gemaakt worden tussen de Omgevingsdienst en de gemeente. Zie hierover verder het hoofdstuk over de aanpak, onder de deelprojecten Dienstverlening en VTH en Ketensamenwerking.

Hoofdstuk 8: Besluitvorming, gemeenteraad en college

VERHOUDING GEMEENTERAAD EN COLLEGE

De Omgevingswet brengt met zich mee dat er een nieuwe balans gevonden moet worden tussen gemeenteraad en college. De bedoeling van de wetgever is dat het college meer in positie wordt gebracht om te besturen en besluiten te nemen. De gedachte is daarbij dat de gemeenteraad zich meer concentreert op haar eigenlijke taak: kaderstelling op hoofdlijnen, volksvertegenwoordiging en controle. De lokale verhouding en cultuur bepalen echter mede hoe daar in de praktijk invulling aan gegeven gaat worden.

Een voorbeeld betreft de verhouding tussen Omgevingsvisie en Omgevingsprogramma. De eerste wordt door de gemeenteraad vastgesteld, de tweede door het college. Wanneer de Omgevingsvisie echt alleen over de hoofdlijnen gaat en een beperkte omvang kent, zal er vermoedelijk veel beleid in één of meer programma's moeten worden uitgewerkt. In dat geval krijgt het college veel positie. Andersom betekent een grotendeels complete uitwerking van het beleid al in de Omgevingsvisie dat de gemeenteraad veel positie inneemt. Hier zal een goede balans gevonden moeten worden. Het werken met programma's ligt temeer voor de hand nu het niet past bij het karakter van een Omgevingsvisie om daarin al het beleid volledig uit te werken. Bovendien is het gelet op het ontwikkelkarakter van de gemeente en het grote aantal beleidsvelden naar verwachting nauwelijks doenlijk al het beleid in de Omgevingsvisie uit te werken.

Ons voorstel is dat we een Omgevingsvisie opstellen waarin de hoofdlijnen van het beleid op lange termijn zijn beschreven, waarbij wel alle voor Barneveld relevante thema's worden beschreven en heldere ontwikkelrichtingen worden bepaald. Dat brengt met zich mee dat er één of meer programma's zullen volgen waarin dit beleid wordt uitgewerkt. De Omgevingsvisie stelt daarvoor dan heldere kaders en beschrijft ook de opdracht tot uitwerking in een programma.

12. ONZE KOERS

Het werken met één of meer Omgevingsprogramma's maakt deel uit van onze werkwijze. De grondslag voor een programma wordt gelegd in de Omgevingsvisie. Daarin worden de kaders voor een programma vastgelegd. De Omgevingsvisie bevat het beleid op hoofdlijnen voor de lange termijn, met een heldere ontwikkelrichting voor de toekomst. Alle voor Barneveld relevante thema's die gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving worden daarin beschreven.

TE NEMEN BESLUITEN

In de aanloop naar de Omgevingswet zullen er meerdere besluiten genomen moeten worden door de gemeenteraad. Deze besluiten komen hierna aan de orde, met waar mogelijk richtinggevende uitspraken. Deze uitspraken zeggen soms ook iets over de toekomstige verhouding tussen raad en college. De planning van de te nemen besluiten is te vinden in hoofdstuk 10 over de aanpak.

Twee van de te nemen besluiten betreffen het vaststellen van participatiebeleid en het bepalen van “buitenplanse” initiatieven waarvoor participatie verplicht wordt gesteld. Deze onderdelen zijn in het hoofdstuk over participatie beschreven. De verder te nemen besluiten wordt hierna kort beschreven:

ADVIES MET INSTEMMING

Bij initiatieven die niet passen binnen het Omgevingsplan kan de gemeenteraad gevallen aanwijzen waarin zij wil kunnen adviseren. In een dergelijke situatie is het college verplicht dit advies op te volgen. Bij de voorbereidingen op dit Koersdocument is met de raad over dit onderwerp gesproken. De lijn die Barneveld kiest is de volgende.

-
1. Als het initiatief in overeenstemming is met door de gemeenteraad vastgestelde kaders, of valt binnen de “kruimelgevallenregeling”⁴ naar huidig recht, is advies met instemming niet aan de orde.
 2. De (verwachte) impact van een initiatief op de samenleving en (verwachte) maatschappelijke discussie daarover is voor de gemeenteraad een belangrijk aspect bij het bepalen van de categorieën van gevallen waarvoor zij wil kunnen adviseren.
 3. De lijst van zaken waarvoor naar huidig recht geen verklaring van geen bedenkingen nodig is van de gemeenteraad, kan als basis dienen voor het bepalen van initiatieven waarover de raad wil adviseren, met dien verstande dat aanpassing daarvan behoort plaats te vinden met inachtneming van het hierboven onder 2. genoemde.

⁴ De kruimelgevallenregeling betreft een door de wetgever aangewezen lijst van kleinere initiatieven waarvoor de normale vergunningenprocedure geldt, ook al is het initiatief in strijd met het bestemmingsplan.

Deze regeling vervalt in de Omgevingswet en is onderdeel van de bruidsschat. Het is aan gemeenten om te bepalen wat zij met de kruimelgevallenregeling lokaal willen doen.

Naarmate de kaders duidelijker zijn gesteld en er een goede balans is gevonden tussen de rol van de raad (via het vaststellen van de Omgevingsvisie) en de ruimte voor het college (via onder meer het/de Omgevingsprogramma(s)), kan er geleidelijk sprake zijn van meer loslaten door de raad en zal er minder behoefte zijn aan een rol van de gemeenteraad, via het geven van advies (met instemming).

13. ONZE KOERS

1. Als het initiatief in overeenstemming is met reeds door de gemeenteraad vastgesteld beleid, of valt binnen de “kruimelgevallenregeling” naar huidig recht, is advies met instemming niet aan de orde.
2. De (verwachte) impact van een initiatief op de samenleving en (verwachte) maatschappelijke discussie daarover is voor de gemeenteraad een belangrijk aspect bij het bepalen van de categorieën van gevallen waarvoor zij wil kunnen adviseren.
3. De lijst van zaken waarvoor naar huidig recht geen verklaring van geen bedenkingen nodig is van de gemeenteraad, dient als basis voor het bepalen van initiatieven waarover de raad wil adviseren, met dien verstande dat aanpassing daarvan behoort plaats te vinden met inachtneming van het hierboven onder 2. genoemde.

Op basis van het voorgaande zal het college in afstemming met de raads werkgroep Omgevingswet een voorstel voorbereiden waarover voor 1 januari 2022 door de raad zal worden besloten. Hierbij zal ook in beeld worden gebracht wat de gevolgen zijn voor de vergaderfrequentie van de raad, gelet op de wettelijke termijnen die aan de vergunningverlening verbonden zijn.

INFORMEREN GEMEENTERAAD OVER NIEUWE INITIATIEVEN

Ook wanneer een soort initiatief niet op de lijst advies met instemming is geplaatst, is het college uiteraard vrij om de gemeenteraad te informeren over ontwikkelingen en de raad daarover eventueel te raadplegen. Daar is bij de raad ook behoefte aan, gelet op een daarover aangenomen motie (motie van 27 mei 2020). Voorgesteld wordt daarom dat het college de raad in elk geval eens per kwartaal schriftelijk informeert over nieuwe initiatieven die leiden tot een wijziging van het Omgevingsplan of waarin een uitgebreide voorbereidingsprocedure zal worden gevoerd (met uitzondering van die gevallen waarin de bevoegdheid tot wijziging van het Omgevingsplan aan het college is gedelegeerd, of de raad al kaders heeft gesteld). Daar waar de raad (mogelijk) advies met instemming moet worden gevraagd zal dat bij het betreffende initiatief worden aangegeven.

14. ONZE KOERS

Het college zal de raad in elk geval eens per kwartaal schriftelijk informeren over nieuwe initiatieven die leiden tot een wijziging van het Omgevingsplan of waarin een uitgebreide voorbereidingsprocedure zal worden gevoerd (met uitzondering van die gevallen waarin de bevoegdheid tot wijziging van het Omgevingsplan aan het college is gedelegeerd, of de raad al kaders heeft gesteld).

AANWIJZEN GEVALLEN UITGEBREIDE VOORBEREIDINGSPROCEDURE

In uitzonderingsgevallen mag het college op een aanvraag voor een buitenplanse omgevingsvergunning de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing verklaren. Dat betekent dat er een tussenstap volgt waarbij belanghebbenden de gelegenheid krijgen op het ontwerpbesluit zienswijzen in te dienen. De wet noemt daarvoor de volgende criteria:

- a. als het gaat om een activiteit die aanzienlijke gevolgen heeft of kan hebben voor de fysieke leefomgeving, en
- b. waartegen naar verwachting verschillende belanghebbenden bedenkingen zullen hebben.

Deze criteria sluiten aan bij de hierboven besproken criteria waarvoor de raad willen kunnen adviseren met instemming. Het is daarmee voor de hand liggend om in ieder geval in dergelijk gevallen waarin aan de raad het adviesrecht toekomt tevens de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing te verklaren.

Het raadsvoorstel “advies met instemming” zal met dit onderwerp worden gecombineerd. Daarin zullen we ook onder woorden brengen wat we in Barneveld verstaan onder “aanzienlijke gevolgen”, dan wel hoe we in Barneveld aan dit begrip in de wet invulling willen geven.

15. ONZE KOERS

In elk geval op de buitenplanse initiatieven waarvan de gemeenteraad heeft aangegeven daarover te willen adviseren, zal de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing worden.

DELEGATIE OMGEVINGSPLAN

De gemeenteraad stelt het Omgevingsplan vast. Naar huidig recht is voor kleine initiatieven geen wijziging van het Omgevingsplan nodig, maar regelt de wetgever dat dit via een normale vergunning kan worden geregeld (waarvoor het college bevoegd is). Die “kruimelgevallenregeling” vervalt onder de Omgevingswet. Dit kan betekenen dat raad en college in onderlinge afstemming moeten bepalen wie voor welke gevallen bevoegd is. Dit kan omdat de Omgevingswet de mogelijkheden biedt om het wijzigen van delen van het Omgevingsplan aan het college te delegeren.

Het ligt voor de hand dat al die gevallen waarvoor thans de “kruimelgevallenregeling” geldt indien nodig aan het college te delegeren. Daarnaast ligt het ook voor de hand al die gevallen die buiten het adviesrecht van de raad blijven, of waarvoor de raad niet heeft aangegeven daarover advies met instemming te willen uitbrengen eveneens aan het college te delegeren. Immers heeft het college dan de bevoegdheid een buitenplanse omgevingsvergunning af te geven. Het is dan logisch dat het college in die gevallen ook de bevoegdheid krijgt er eventueel voor te kiezen om (eerst) het Omgevingsplan te wijzigen.

Het kan overigens zijn dat in de toekomst via het Omgevingsplan wordt besloten sommige zaken uit te zonderen van de huidige kruimelgevallenregeling. In dat geval zal worden heroverwogen of de delegatie aan het college in stand kan blijven.

Wij stellen voor per 1 januari 2022 vooralsnog geen verdergaande delegatiebesluiten te nemen. Dat kan in de toekomst wel voortvloeien uit kaderstellende besluiten van de gemeenteraad, onder meer via de Omgevingsvisie, waarbij het college mogelijk zelfs de opdracht krijgt om binnen die kaders het Omgevingsplan te wijzigen.

16. ONZE KOERS

Delegatie van het wijzigen van delen van het Omgevingsplan aan het College vindt vooralsnog plaats in de volgende gevallen:

- **Situaties waarin naar huidig recht de “kruimelgevallenregeling” van toepassing is, voor zover daarop geen uitzondering is gemaakt;**
- **De buitenplanse initiatieven die buiten het adviesrecht van de raad vallen, of waarvan de raad niet heeft aangegeven daarover te willen adviseren;**

Op basis van het voorgaande zal het college in afstemming met de raadswerkgroep Omgevingswet een voorstel voorbereiden waarover voor 1 januari 2022 door de raad zal worden besloten.

ADVIESCOMMISSIE RUIMTELIJKE KWALITEIT

Per 1 januari 2022 moet een nieuwe adviescommissie ruimtelijke kwaliteit zijn benoemd door de gemeenteraad. Er is geen overgangsrecht, waardoor de dorpsbouwmeester per de genoemde datum automatisch niet meer in functie is. De taken en bevoegdheden van de huidige monumentencommissie vervallen eveneens.

Het stelsel voor het adviesrecht wijzigt met de komst van de Omgevingswet. In de toekomst is het instellen van de adviescommissie alleen verplicht voor rijksmonumenten. Daarnaast kan de gemeenteraad gevallen aanwijzen waarover de adviescommissie adviseert.

Op dit moment richt het welstandsadvies zich op de advisering over voorgenomen activiteiten. De kaders daarvoor zijn opgenomen in de welstandsnota, die in bepaalde gevallen is aangevuld met beeldkwaliteitsplannen.

In de toekomst worden de regels over welstand opgenomen in het Omgevingsplan. Daarmee komt de welstandsnota te vervallen. Uit dat Omgevingsplan zal minder vaak dan nu een vergunningplicht voortvloeien en dus zal de welstandscommissie minder vaak een rol hebben dan nu het geval is. Er zal meer op basis van algemene regels worden gewerkt. Dat betekent dat nagedacht moet worden over een mogelijke verbreding van de adviestaak naar de ontwikkeling van het beleid en het vastleggen daarvan in de regels van het Omgevingsplan. Zie de afbeelding ter illustratie.

Als duidelijk is welke opvatting de gemeenteraad heeft over de reikwijdte van de advisering in het nieuwe stelsel, moet vervolgens op basis daarvan een verordening Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit opgesteld. Nadat die verordening is vastgesteld, kan de werving van de leden van de adviescommissie plaatsvinden. Aansluitend dient benoeming door de raad plaats te vinden. Dit moet gebeuren voor 1 januari 2022. De dorpsbouwmeester kan in dit nieuwe geheel een plaats krijgen.

In het voorjaar van 2021 zal het college een voorstel aan de gemeenteraad voorleggen, waarin wordt bepaald hoe Barneveld aankijkt tegen de taak en rol van de adviescommissie. Op basis daarvan zal vervolgens de verordening Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit worden opgesteld, welke eveneens ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Tevens worden de leden van de adviescommissie geworven. De verordening moet zijn vastgesteld voor 1 januari 2022. Ook de leden van de adviescommissie moeten voor die datum door de gemeenteraad zijn benoemd. Die benoeming kan overigens aan het college worden gedelegeerd.

17. ONZE KOERS

De Raadswerkgroep bepaalt in de 1e helft van 2021 de reikwijdte van de advisering omtrent ruimtelijke kwaliteit in Barneveld. Op basis daarvan wordt een verordening Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit vastgesteld voor 1 januari 2022. Ook de benoeming van de leden van de adviescommissie vindt plaats voor 1 januari 2022.

VERORDENING NADEELCOMPENSATIE

De planschaderegeling zoals we die nu kennen vervalt met de komst van de Omgevingswet. In plaats daarvan komt een regeling nadeelcompensatie. Een groot verschil met nu is dat het schadeveroorzakende moment niet meer is het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan, maar het moment waarop de Omgevingsvergunning wordt verleend. Er zijn ook nog andere schadeveroorzakende besluiten, zoals de start van activiteiten die rechtstreeks op grond van het Omgevingsplan zijn toegestaan. Het blijft mogelijk het schaderisico te verleggen naar de initiatiefnemer. In de Omgevingswet zijn geen regels opgenomen over de procedure. Daarvoor is de gemeente zelf aan zet. Wij zullen een procedureverordening voorbereiden en die ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorleggen voor 1 januari 2022.

18. ONZE KOERS

Het college bereidt een procedureverordening nadeelcompensatie voor, die in het najaar van 2021 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

GRONDEIGENDOM

Als onderdeel van de Omgevingswet, wijzigt ook het wettelijk kader voor grondeigendom en kostenverhaal. Zo verandert het onteigeningsrecht. Het Koninklijk Besluit vervalt. De gemeente neemt voortaan zelf een besluit, waartegen dan beroep kan worden ingesteld.

Mogelijk vooral interessant zijn nieuwe regelingen op het gebied van het (verplichte) kostenverhaal bij gebiedsontwikkelingen en de mogelijkheid van een publiekrechtelijk afdwingbare financiële bijdrage voor nieuwe ontwikkelingen in de gemeente. In de Omgevingsvisie moet daarvoor de grondslag worden gelegd.

Zeker gelet op het ontwikkelkarakter van onze gemeente is het belangrijk dat wij ons spoedig verdiepen in de mogelijkheden die het nieuwe stelsel ons biedt. Wij willen daarom in 2021 de uitgangspunten voor ons grondbeleid en kostenverhaal herzien in het licht van het nieuwe stelsel. We zullen de raad daarover vervolgens informeren en daarover met de raad het gesprek voeren. Indien besluitvorming door de raad noodzakelijk blijkt, zullen wij ernaar streven dit voor 1 januari 2022 tot stand te brengen. Deze datum is niet verplicht, maar mogelijk wel wenselijk.

19. ONZE KOERS

Wij zullen in het voorjaar van 2021 de gevolgen van de Omgevingswet voor grondeigendom en kostenverhaal in beeld brengen. Daarover informeren we de gemeenteraad en gaan we met de gemeenteraad in gesprek. Voor zover nodig zal aansluitend een voorstel worden geformuleerd. Besluitvorming vindt bij voorkeur voor 1 januari 2022 plaats.

LEGESVERORDENING

De komst van de Omgevingswet heeft gevolgen voor de leges. Deze zullen dalen, mogelijk aanzienlijk. De belangrijkste oorzaak is het feit onder de Omgevingswet minder vaak sprake zal zijn van een vergunningplicht. Dit structurele effect zal nog worden versterkt door de komst van de **Wet Kwaliteitsborging**⁵. Hoe groot dit effect zal zijn, valt nu nog nauwelijks aan te geven. In de loop van de tijd zal dit steeds duidelijker worden en is mede afhankelijk van de keuzes die Barneveld zal maken. Bij het aanpassen van de legesverordening zal onderscheid gemaakt moeten worden tussen de ruimtelijke toets en de bouwtechnische toets (dit worden twee verschillende vergunningen). Daarnaast moet de gemeente een besluit nemen over invoering van milieuleges. Die mogelijkheid ontstaat namelijk onder de Omgevingswet en zou het legesverlies enigszins kunnen compenseren. Compensatiemogelijkheden vloeien wellicht ook voort uit de nieuwe regelingen voor grondeigendom en kostenverhaal. Die mogelijkheden willen we onderzoeken.

Mede op basis van het Koersdocument zullen wij ons oriënteren op de gevolgen voor de leges en zullen wij op basis van een verkennende notitie met de gemeenteraad daarover spreken en de keuzes aan de orde stellen die wij in Barneveld willen maken. Op basis daarvan zal een herziening van de legesverordening worden voorbereid.

20. ONZE KOERS

De komst van de Omgevingswet heeft vrijwel zeker aanzienlijke nadelige gevolgen voor de leges. We zullen deze gevolgen zo snel mogelijk in beeld brengen in een verkennende notitie en daarover met de gemeenteraad in gesprek gaan. We zoeken naar mogelijkheden om structureel inkomstenverlies te compenseren.

⁵ Het kabinet voert een nieuw stelsel van kwaliteitsborging voor de bouw in via de Wet Kwaliteitsborging. Ook deze wet zal op 1 januari 2022 in werking treden. De wet brengt een aanzienlijke verschuiving van werk met zich mee voor gemeenten. Dit zijn de belangrijkste veranderingen:

- Onafhankelijke private en gecertificeerde kwaliteitscontroleurs controleren of een gebouw voldoet aan de wettelijke technische eisen. Dit doen zij tijdens het ontwerp en op de bouwplaats. Deze controleurs heten kwaliteitsborgers. Voor bepaalde gebouwen is dit dus niet langer een overheidstaak.

- De aannemer is verantwoordelijk voor de gevolgen van alle gebreken in de bouw die hij zelf veroorzaakt heeft. Als er gebreken zijn, dan kan de klant de aannemer dwingen om de fouten te repareren. Ook als de klant deze fouten pas later ontdekt.

- Wanneer de kwaliteitsborger of de gemeente een probleem ziet, kan de gemeente de bouw stilleggen.

De gemeente (of omgevingsdienst) heeft alleen nog een toetsende procesrol achteraf en moet uiteindelijk in kunnen stemmen met ingebruikname van het bouwwerk.

Hoofdstuk 9: De verandering van rollen en competenties

INLEIDING

Wat betekent de koers voor onze medewerkers? Welke competenties zijn nodig om de doelen te behalen? Die vraag willen we in dit hoofdstuk beantwoorden.

Met de komst van de Omgevingswet veranderen functies en takenpakketten binnen organisaties. Vakspecialisten hoeven niet allemaal generalisten te worden om meer gebiedsgericht en integraal samen te werken in de geest van de Omgevingswet. Een verschuiving van toetsen naar afwegen heeft echter wel gevolgen voor de manier waarop we ons werk doen. De verhouding tussen vakinhoud en proces zal ook vaker dan nu verschuiven naar het proces. De nadruk komt nu nog meer te liggen op samenwerken. Bij samenwerken ligt nog meer het accent op:

- integraal, dus vanuit de samenhang bekijken en afwegen;
- gebiedsgericht;
- samenwerking met belanghebbenden en initiatiefnemers;
- de keten: onder meer de Omgevingsdienst, GGD, Veiligheidsregio;
- afstemming met medeoverheden.

Zoals hiervoor al opgemerkt zal het tijd kosten om onszelf de nieuwe werkwijze eigen te maken. We zullen regelmatig willen evalueren en bijstellen. Dit pad past heel goed bij de huidige organisatieontwikkeling, waar leren en mogen experimenteren onderdeel van ons dagelijks werk is.

Samenwerking heeft twee kanten: een harde en een zachte kant. De harde kant gaat over formele werkwijzen, overlegstructuren, afstemmingsmomenten en dergelijke. De zachte kant gaat over de houding en het gedrag dat daarbij hoort. Het een kan niet zonder het ander. Processen en procedures kunnen worden ingezet als middel, niet als doel op zich. Zo kan een Omgevingstafel alleen maar succesvol zijn als daar ook passend gedrag bij komt. Dat vraagt om een goede rolverdeling aan tafel, zodat de omgevingstafel een werkelijk vruchtbaar proces wordt. Maar andersom zijn (nieuwe) processen en procedures noodzakelijk voor de verankering van nieuw gedrag.

Harde veranderingen	Zachte veranderingen
Inrichting: structuur, werkwijzen, procedures, standaardisatie versus maatwerk, overlegvormen	Flexibiliteit, samenwerking, teamverband, opgave voorop.
Nieuw instrumentarium: Omgevingsplan, Omgevingsvisie, Programma's, Omgevingsvergunning.	Doelen centraal, herkennen lijnen, regels hanteren naar de bedoeling
(Maatschappelijke) opgaven uit visie vertaald naar strategie en uitvoering	In samenhang: strategische denken, tactisch denken, uitvoeringsgericht denken, samenwerkingsgericht.
Samenwerking externe partners	Mate van eigenaarschap, werken volgens afspraken, prioriteit extern gericht in plaats van intern gericht, voeren van een goed gesprek.
Sturing en rolverdeling: budgetverantwoordelijkheid, beslisverantwoordelijkheid, sturingsprincipes, zowel bestuurlijk als ambtelijk, integraal management	Vermogen tot zelfreflectie, samenwerken, rolrespect, moed en kwetsbaarheid
Rolverantwoordelijkheid	Voorbeeldgedrag vanuit het management

Voor iedereen binnen de gemeentelijke organisatie zorgt de Omgevingswet voor verandering in de dagelijkse praktijk. De mate en de aard van de verandering zal verschillen. De rode draad is dat er een verdere verschuiving plaatsvindt van de klassieke overheidsrol (ingestoken vanuit toestemming) naar meer partnerschap (ingestoken vanuit samenwerking). Het zal zoeken zijn naar een nieuwe balans tussen die twee.

Doelgroep	Verschuiving
Toezichthouders/handhavers	Van afvinken naar interpreteren naar de bedoeling
Vergunningverleners	Van verlenen naar meer mee-ontwerpen
Beleidsmedewerkers	Van voorschrijven naar samen afwegen
Juristen	Van regelen naar mogelijk maken
I-adviseurs	Van ondersteunen naar onderdeel van het primaire proces

Wat merken we dan straks concreet van het nieuwe werken? Medewerkers wegen straks in onderlinge afstemming de belangen tegen elkaar af. Meer dan nu zal geven en nemen aan de orde zijn, afhankelijk van de concrete situatie. Uiteindelijk kan elk besluit worden gemotiveerd vanuit de gemeentelijke doelen voor de leefomgeving in hun onderlinge samenhang gezien. Dit betekent breder kijken, oog hebben voor andere expertises en het daarmee samenhangende belang. Steeds moet daarbij de opgave centraal worden gesteld. Oplossingsgericht denken en werken is hierbij van belang.

Daarbij gaat participatie een meer belangrijke rol vervullen. Wat geef je een initiatiefnemer mee? Welke ruimte laat je daarvoor en hoe zie je in dat traject je eigen verantwoordelijkheid? We hebben straks meer en intensiever (gelijkswaardig) contact met inwoners, vanuit partnerschap en zullen meer de kennis uit de samenleving benutten. Maar, daar waar nodig zullen we ook de helpende hand toesteken. We denken mee met een initiatiefnemer en helpen hem om verder te komen. Kortom, we worden meer en meer procesregisseur met inhoudelijke kennis. Het zal daarbij zoeken zijn om helder af te bakenen waar we de ondersteunende partner zijn en waar de beslissende overheid. Dit vraagt ook om goede communicatie en duidelijk verwachtingenmanagement.

KENNIS, COMPETENTIES EN VAARDIGHEDEN

Veranderingen gaan eenvoudiger naarmate de medewerkers beschikken over de relevante juiste competenties. Dus de competenties die vereist zijn om te werken met de Omgevingswet en het bereiken van de gemeentelijke ambitie. En dan niet de algemene competenties waarover een beleidsadviseur of een plantoetsers moet beschikken, maar de voor de uitoefening van de nieuwe rollen vereiste competenties. Als bijvoorbeeld in het Omgevingsplan meer open normen en beleidsregels staan, dan vraagt dit in concrete situaties oordeelsvorming, creativiteit, en verantwoordelijkheid. Dat geldt ook voor de vaardigheid om het goede gesprek te voeren. En meer dan nu wordt de eigen deskundigheid belangrijk. Terugvallen op afvinklijstjes is er immers niet meer bij. Het is dan geen toetsen aan een concrete regel (bijvoorbeeld goothoogte niet hoger dan 6 meter of de afstand van de nieuwe woning tot een bestaand bedrijf bedraagt ten minste 100 meter), maar om interpretatie en afwegen (het gebouw moet qua maatvoering passen in de gebiedsvisie, er moet ter plaatse sprake zijn van een aanvaardbaar woonklimaat).

Ook het (durven) loslaten van vakjargon is een ontwikkeling die de Omgevingswet van ons vraagt. Het werken met toepasbare regels vereist ook dat we jargon leren loslaten en schrijven naar wat de inwoner begrijpt. Voor veel mensen is dit moeilijk, temeer omdat het juridisch wel correct moet zijn. Maar het past wel naadloos bij onze visie op dienstverlening.

Kortom, het is duidelijk dat van de medewerkers het nodige wordt gevraagd. Dit vraagt ontwikkeling van competenties en vaardigheden. In het plan van aanpak voor de implementatie wordt daar verder aandacht aan besteed. Zie daarvoor hoofdstuk 10. Maar uiteindelijk is het vooral een kwestie van doen! En we hoeven het niet allemaal in één keer te kunnen. Het zal een groeiproces zijn.

BINNEN BARNEVELD

Ondanks de inspanningen van de afgelopen jaren, blijkt uit de interviews dat het huidige kennisniveau binnen de organisatie rond de Omgevingswet nog niet op peil is. Voldoende basiskennis is een voorwaarde om vervolgens aan de slag te kunnen gaan met de eigenlijke uitdaging: beschikken over de juiste competenties en vaardigheden.

Omdat de Omgevingswet herhaaldelijk is uitgesteld leeft het ‘urgentiebesef’ minder binnen de organisatie. Wat het concreet betekent voor de medewerkers is nog niet voldoende tastbaar gemaakt. Daar willen we spoedig verandering in brengen, met de inzet van bijvoorbeeld de Omgevingsgame (die momenteel wordt voorbereid). Om medewerkers een idee te geven hoe de toekomst eruit zal zien en waar ze staan qua benodigde competenties, gaan we werken met praktijksimulaties tijdens het uitvoeren van de Omgevingsgame, die fungeren als ‘nulmeting’. Om medewerkers (inclusief leidinggevenden) in staat te stellen het juiste gedrag te laten zien, organiseren we vervolgens, in de loop van 2021 en daarna, diverse trainingen, bijeenkomsten, inspiratiesessies, oefenmomenten en overige leer- en ontwikkelactiviteiten.

Iedereen krijgt de gelegenheid en de ruimte de vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn om benodigd gedrag in de praktijk te brengen. met doel, gedrag en support). We wachten niet totdat de wet in werking treedt, maar werken nu al zoveel mogelijk in de geest van de Omgevingswet

21. ONZE KOERS

Onze medewerkers hebben inzicht in wat er verandert als gevolg van de Omgevingswet, zijn zich bewust van eigen rol, hoe dit er concreet uit ziet in de praktijk en beschikken over de vaardigheden en de mindset om dit gedrag in de praktijk te laten zien.

22. ONZE KOERS

Vóór 1 januari 2022 scheppen we de voorwaarden om de nieuwe manier van werken goed in te vullen. Opleiding, ondersteuning en oefenen/ experimenteren staat daarbij voorop. We leren vooral door te doen, ook na 1 januari 2022. We maken gebruik van de mogelijkheden die “werken in de toekomst” ons biedt.

Een andere belangrijke ontwikkeling die aansluit bij de geest van de Omgevingswet is het **‘werken in de toekomst’**. Hierbij wordt momenteel een vooruitstrevend scenario uitgewerkt waarbij waar mogelijk **plaats-, tijd-, en persoonsonafhankelijk** gewerkt wordt. Daarmee ontstaat de ruimte en het belang om werklocaties zodanig in te richten dat deze ook gericht zijn op samenwerking (over de afdelingen heen). Daarbij komen alternatieve locaties, het centraal stellen van de behoefte van de inwoner en de modernste werkplektechnieken in beeld. We denken daarbij steeds bewust van buiten naar binnen.

Hoofdstuk 10: De Aanpak

WAT BETEKEN DE KOERS VOOR HET VERVOLG?

De uitspraken die in het vorige hoofdstuk zijn gedaan, bepalen de kijkrichting van Barneveld met de Omgevingswet. Deze kijkrichting is leidend bij de verdere voorbereiding van de implementatie. Bij het inrichten van de instrumenten van de wet en bij het herinrichten van onze werkprocessen helpt de koers ons om te bepalen hoe we dat moeten doen. Op elk onderdeel van de implementatie rust met andere woorden de opdracht om dit zo te doen dat dit gebeurt met inachtneming van de Koers van Barneveld.

PROJECTSTRUCTUUR

Ten opzichte van het projectplan uit 2016 is de projectstructuur recent enigszins gewijzigd. Er is een Kernteam gevormd dat bestaat uit de projectleider, beleidsmedewerker project, een medewerker communicatie en de projectleiders van de 6 deelprojecten. Daarnaast wordt het Kernteam aangevuld met een vertegenwoordiger van elke afdeling. In dit Kernteam vindt de dagelijkse voorbereiding op de implementatie plaats en worden de verschillende documenten voorbereid.

Naast het Kernteam functioneert er een stuurgroep met de naam Voorbereidingsgroep. In de voorbereidingsgroep zitten de betrokken portefeuillehouders, Directeur Ruimtelijke Ontwikkeling, de afdelingshoofden Ruimtelijke Ontwikkeling en Bestuur & Dienstverlening, alsmede de projectleider. Daarnaast nemen deelprojectleiders aan het overleg deel als de agenda dat vereist. De voorbereidingsgroep bepaalt de hoofdlijnen en de kwaliteit van het implementatieproces, stelt vast of documenten voldragen zijn voor besluitvorming door college en raad en kan dienen als escalatiestap indien dat nodig mocht zijn. Ambtelijk opdrachtgever van het project is de directeur Ruimtelijke Ontwikkeling.

De deelprojecten zijn de volgende:

-
- ➔ 1. Omgevingsvisie en Omgevingsprogramma(s)
 - 2. Omgevingsplan
 - 3. Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving (VTH) en Ketensamenwerking
 - 4. Dienstverlening
 - 5. Wet- en regelgeving
 - 6. Digitaal Stelsel Omgevingswet

De dagelijkse leiding is in handen van de projectleider, ondersteund door een projectadviseur. Hij onderhoudt ook de contacten met het college en de gemeenteraad (griffie). De projectleider werkt nauw samen met de medewerker communicatie. Naast de genoemde deelprojecten wordt er ook een **communicatieplan** opgesteld voor de interne en externe communicatie over de komst van de Omgevingswet. Zie daarover hierna meer na de bespreking van de deelprojecten. De deelprojecten hangen onderling met elkaar samen. Dat betekent dat over en weer nauw samengewerkt zal worden om uiteindelijk tot het juiste resultaat te komen.

10.1 Deelprojecten

In deze paragraaf gaan we dieper in op de verschillende deelprojecten:

OMGEVINGSVISIE EN OMGEVINGSPROGRAMMA'S

Onderdeel van dit deelproject is ook de Omgevingsvisie Barneveld Centrum, waar momenteel hard aan wordt gewerkt. Via dit onderdeel doen we ervaring op met het instrument Omgevingsvisie en met participatie, het betrekken van de samenleving bij de totstandkoming ervan. Die ervaring kunnen we benutten wanneer we gaan werken aan de algehele Omgevingsvisie voor het hele grondgebied van de gemeente Barneveld. Aan die Omgevingsvisie is dringend behoefte. Het doel is deze Omgevingsvisie in de komende 2 jaar op te stellen. Deze doorlooptijd is het gevolg van de plicht om de samenleving te betrekken en de vermoedelijk verplichte m.e.r.-procedure.

Parallel aan dit Koersdocument wordt gewerkt aan Vertrekpuntennotitie voor het maken van de Omgevingsvisie. In die notitie bepalen we wat we van de nieuwe Omgevingsvisie verwachten en welke thema's daarin in elk geval een plek moeten krijgen. Ook worden de hoofdlijnen van het participatieproces daarin omschreven en wordt daarin de aanpak van de communicatie bepaald. Verder wordt daarin het proces op hoofdlijnen beschreven.

Vooruitlopend op de Omgevingsvisie zal geen sprake (meer) zijn van een aparte actualisatie van de Strategische Visie Barneveld. Wel worden de kernwaarden en de leidraden uit de Strategische Visie uitgewerkt naar de ruimtelijke gevolgen, die onderdeel worden van de nieuwe Omgevingsvisie voor Barneveld. De leidraden zoals opgenomen in de Strategische Visie zijn daarnaast relevante input voor de nieuwe Omgevingsvisie.

Pas als de Omgevingsvisie er is, zal ook duidelijk worden of en welke programma's de gemeente Barneveld wil maken ter uitwerking en uitvoering van de Omgevingsvisie. De grondslag voor één of meer programma's zal ook in de Omgevingsvisie worden gelegd. Dit betekent dat het vermoedelijk nog enkele jaren zal duren voordat duidelijk wordt in welke mate de gemeente Barneveld van dit instrument gebruik gaat maken.

OMGEVINGSPLAN

Via het nieuwe bestemmingsplan Kootwijk-Garderen doen we op dit moment ervaring op met het instrument Omgevingsplan. Dit bestemmingsplan wordt namelijk opgesteld als ware het een Omgevingsplan in de zin van de Omgevingswet. De ervaring die we daarmee opdoen kunnen we gebruiken als we het ene actuele Omgevingsplan voor de gemeente Barneveld gaan opstellen.

Zoals uit de algemene beschrijving van het instrument Omgevingsplan eerder in dit document wel blijkt, is het opstellen daarvan een grote klus. Daar zijn meerdere jaren mee gemoeid. Bovendien zal het eindresultaat in feite ook nog een tussenresultaat zijn, want er is nog veel meer tijd gemoeid om werkelijk te ontdekken hoe je optimaal gebruik kunt en wilt maken van het nieuwe stelsel. Zeker in de eerste periode nadat het Omgevingsplan is vastgesteld zal daarom regelmatige bijstelling noodzakelijk blijken.

Om het Omgevingsplan te kunnen opstellen moet eerst de manier van werken van Barneveld duidelijk zijn. Die manier van werken bepalen we op hoofdlijnen in dit Koersdocument. Daarnaast moeten ook de inhoudelijke hoofdlijnen duidelijk zijn. Die worden vastgelegd in de Omgevingsvisie. Dat betekent dat er pas echt kan worden gewerkt aan een nieuw Omgevingsplan als de Omgevingsvisie is opgesteld. Intussen kan en zal er wel een plan van aanpak worden gemaakt voor het nieuwe Omgevingsplan.

Puntsgewijs zien de onderdelen van dit deelproject er als volgt uit:

-
- Plan van aanpak opstellen actueel Omgevingsplan
 - Opstellen actueel Omgevingsplan
 - Inventarisatie verordeningen en beleidsplannen op regels die een plaats moeten krijgen in nieuw Omgevingsplan en ontwikkelen van voorstellen ter zake.
 - Harmonisatie van begrippen ten behoeve van Omgevingsplan en annotaties.
 - Opleiden medewerkers opstellen Omgevingsplan, inclusief formuleren toepasbaar te maken regels.
 - Opleiden medewerkers om te kunnen werken met Omgevingsplan.
 - Opleiden medewerkers om te kunnen werken met tijdelijk Omgevingsplan.
 - Inventariseren bruidsschat op wat definitief, gewijzigd of niet overgenomen wordt in definitief actueel Omgevingsplan.
 - Inventariseren overgangssituatie en overgangsrecht op lopende initiatieven en bestemmingsplan- of Omgevingsplanwijzigingen.
 - Wijzigen tijdelijk Omgevingsplan vanwege concrete initiatieven.
 - Eventuele aanpassing tijdelijk Omgevingsplan op bruidsschat per datum invoering Omgevingswet.

VTH EN KETENSAMENWERKING

Uit het nieuwe stelsel vloeit voort dat er minder vaak een vergunning nodig is en dat meer wordt gewerkt met algemene toestemmingsregels. En naarmate Barneveld meer gaat loslaten en hoe langer hoe meer leert werken vanuit de basishouding “vertrouwen”, hoe meer ruimte er ontstaan voor initiatieven in de samenleving. De keerzijde hiervan is dat toezicht en handhaving aanzienlijk belangrijker worden dan nu vaak het geval is. Juist ook wanneer er meer wordt losgelaten, moet ook de samenleving erop kunnen vertrouwen dat misbruik en overschrijdingen worden aangepakt.

Naast bovengenoemde verschuiving, verandert er ook het nodige in de processen richting de vergunningverlening. De fase van vooroverleg wijzigt en ook zal vaker sprake zijn van meldingen. In het geval van meldingen kan aan de orde zijn dat de gemeente, op basis van het Omgevingsplan, maatwerkvoorschriften wil opleggen. Ook hierop moet het proces worden heringericht.

De gemeente Barneveld heeft een breed pakket uitbesteed aan de Omgevingsdienst de Vallei (OddV). Een groot deel van de herinrichting en harmonisering van de processen zal daar worden uitgevoerd. Maar waar de deelnemende gemeenten het beleid bepalen, zal

duidelijk zijn dat ook van de gemeente een actieve rol wordt gevraagd. Komend voorjaar gaat onder aansturing van een regionale regiegroep een groot aantal werkgroepen aan de slag om overal waar nodig de werkprocessen te herzien. De gemeente zal, net als de OddV en andere gemeenten, aan deze werkgroepen deelnemen. De resultaten daarvan moeten voor de zomer van 2021 beschikbaar zijn, waarna besluitvorming, implementatie en de inrichting kan plaatsvinden. Ook moet er nog tijd overblijven om te oefenen.

Puntsgewijs zien de onderdelen van dit deelproject er als volgt uit:

- ➔ • Coördineren inbreng regionale VTH-sessies met de OddV en de regiopartners in de gemeenschappelijke regeling, gericht op harmonisering
- Taakverdeling herontwerp VTH-processen gemeente – OddV
- Bemensing werkgroepen procesherontwerp c.a.
- Impactanalyse implementatie nieuwe procesontwerpen (van “ist” naar “soll”) aandeel gemeente
- Aansluiting fase “verkennen initiatief” op fase vergunningverlening
- Doen inrichten nieuwe werkprocessen, met aansluiting gemeentelijke organisatie en Omgevingsdienst
- Signaleren mogelijke gevolgen voor VTH-beleid
- Afstemmen herinrichting Toezicht en Handhaving (in samenhang met implementatie Wet Kwaliteitsborging)
- Afstemmen herinrichting Monitoring en Evaluatie VTH-processen
- Omzetten toepasbare regels in voor digitalisering geschikte formats in afstemming met het deelproject DSO
- Integratie met implementatie Wet Kwaliteitsborging
- Beschrijven en inrichten processen als gevolg van overdracht bodemtaken in overleg met de Omgevingsdienst
- Aanpassen afspraken met Omgevingsdienst (en andere ketenpartners) op basis van herinrichting processen, inclusief herziening financiële arrangementen en afspraken bodemtaken, in de gemeenschappelijke regeling en de dienstverleningsovereenkomst
- Doen aanpassen mandaatregelingen
- In kaart brengen gevolgen leges

DIENSTVERLENING

Vooraf in dit deelproject vindt de vertaling van het Koersdocument plaats. Hier wordt de nieuwe manier van werken vertaald naar het werk van elke dag binnen de organisatie. Dit wordt ook geïntegreerd met de visie op dienstverlening en de organisatievisie. Een belangrijk instrument hiervoor is het aanbieden van de zogeheten Omgevingsgame. Dat is een praktijk simulatie op basis waarvan medewerkers scherp krijgen wat er precies voor hen in hun werk gaat veranderen en welke competenties en vaardigheden daarbij cruciaal zijn.

De verschillende onderdelen van dit deelproject kunnen als volgt worden omschreven:

- ➔ • Vertalen ambities, visie op dienstverlening en organisatievisie naar opleidingsprogramma (ontwerp en uitvoering) nieuwe manier van werken medewerkers (Reis naar de Omgevingswet)
- Deelname in/aan ontwikkeling zaakgericht werken (afstemmen met OddV)
- Bepalen en inrichten proces “verkennen initiatief” (incl. Participatie/ Omgevingstafel), met ketenpartners, in samenwerking met deelproject VTH en Ketensamenwerking
- Participatiebeleid in relatie tot de Omgevingswet
- Bepalen welke toepasbare regels voor Barneveld meerwaarde hebben (vergunningencheck, aanvragen, meldingen)
- Verankering beleidscyclus interne organisatie
- Afstemmen opleidingsprogramma met MT in relatie tot organisatievisie en visie op dienstverlening
- Uitwerken innovaties uit de VNG-serviceformules
- Implementatie innovaties uit de VNG-serviceformules
- Proefdraaien met nieuwe VTH-processen
- Proefdraaien proces “verkennen initiatief”
- Proefdraaien toepasbare regels
- Begeleiden en borgen nieuwe manier van werken in organisatie

WET- EN REGELGEVING

Binnen het deelproject wet- en regelgeving doen we de inhoudelijke kennis op die we nodig hebben om met het nieuwe stelsel te werken. Voor de kennisoverdracht wordt een opleidingsprogramma gemaakt. Daarnaast worden in dit deelproject de besluiten voorbereid die de gemeenteraad moet nemen in het kader van de komst van de Omgevingswet.

De onderdelen van dit deelproject zijn als volgt:

- ➔ • **besluitvorming gemeenteraad voorbereiden:**
 - Rol raad “buitenplans”
 - Participatie bij initiatieven (m.n. buitenplans)
 - Delegatie Omgevingsplan
 - Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit
 - Verordening Nadeelcompensatie
 - Legesverordening (i.s.m. deelproject 3/OddV)
- Inventariseren en verwerken gevolgen wijzigingen grondeigendom
- Besluitvorming college en raad grondeigendom
- Ontwikkelen en uitvoeren opleidingsprogramma medewerkers (inhoudelijke kennisoverdracht)
- Inventariseren gevolgen overdracht bodemtaken in overleg met deelproject VTH en Ketensamenwerking en de OddV.
- Scan bruidsschat op wat per datum invoering Omgevingswet in Barneveld nodig is.

DIGITAAL STELSEL OMGEVINGSWET (DSO)

Elke gemeente moet per 1 januari 2022, het moment waarop het in werking treden van de Omgevingswet thans is voorzien, zijn aangesloten op de landelijke voorziening van het digitaal stelsel, het DSO-LV. Dat geldt dus ook voor de gemeente Barneveld. Deze aansluiting betreft drie koppelingen:

- ➔ • Het kunnen publiceren van Omgevingsdocumenten, zoals de Omgevingsvisie of het Omgevingsplan;
- Het kunnen ontvangen en verwerken van vergunningaanvragen en meldingen;
- Kunnen werken met vragenbomen en toepasbare regels.

Daarnaast moeten de door de gemeentelijke systemen de landelijke gebruikte standaarden ondersteunen.

De verschillende onderdelen van dit deelproject kunnen als volgt worden omschreven:

- • Impactanalyse informatievoorziening (= gereed)
- Koppelingen aansluiting DSO
- Digitaal implementeren werkprocessen VTH en Ketensamenwerking i.s.m. ketenpartners
- proefdraaien met heringerichte processen
- archivering
- privacybescherming en informatieveiligheid
- inrichten keuzes toepasbare regels in DSO

COMMUNICATIE

Bij het maken van visies, regels en plannen hebben inwoners, ondernemers en belangenorganisaties de kans om in een vroegtijdig stadium mee te denken over wat wel en niet mogelijk is, in plaats van achteraf. Dit vergt van hen wel, dat zij actief gebruik maken van deze mogelijkheid en inbrengen welke plannen zij hebben in een buurt of gebied. Hierover moeten zij worden geïnformeerd. Daarnaast zijn er ook intern veel stappen te zetten, waarbij we alle interne doelgroepen goed moeten meenemen. Hiervoor maken we een communicatieplan.

Dit plan beschrijft onder andere hoe we met communicatie het onderwerp 'Omgevingswet' concreet kunnen maken. Het is voor velen nog een abstract begrip. Omdat veel dingen nog niet duidelijk zijn, en er nog volop keuzes moeten worden gemaakt, zal ook de inhoud van dit communicatieplan dynamisch zijn. We zorgen daarom voor een flexibel pakket aan middelen dat we doelgericht kunnen inzetten voor iedere communicatievraag die in dit kader op het pad komt. In het communicatieplan komt een **kernboodschap** die aangeeft waar de Omgevingswet in de gemeente Barneveld voor staat.

De afgelopen jaren was de communicatie, over de Omgevingswet en de veranderingen die hieruit voortvloeien, vooral intern gericht. Er zijn intern allerlei stappen gezet in de zes deelprojecten. Er is daarbij met name gecommuniceerd rondom de bijeenkomsten en zo zijn intern de medewerkers meegenomen. Vanaf 2021 zal de communicatie meer een mix worden van interne en externe communicatie.

De implementatie van de Omgevingswet loopt ook na 2021 nog jaren door. Voordat het stelsel volledig operationeel is zijn we aanbeland in 2029. Elk jaar wordt een **communicatieplanning** gemaakt, zowel voor online als offline media. Deze planning wordt halfjaarlijks wordt getoetst en ge-updated. Zo blijven we flexibel en kiezen we steeds wat op dat moment nodig is, waarbij we de belangrijke mijlpalen in het oog houden.

Huisstijl: uitstraling van binnen naar buiten

Nu we in een nieuwe fase komen, namelijk van oriënteren naar invoeren en doen, wordt er een huisstijl ontwikkeld voor de implementatie. Deze maakt enerzijds gebruik van de gemeentelijke huisstijlkleuren en sluit anderzijds met de uitstraling aan bij de thema's van de Omgevingswet. Dit Koersdocument is het eerste document in de nieuwe huisstijl voor de implementatie. Bij de inrichting van de instrumenten van de wet zetten we deze stijl voort. De nieuwe huisstijl, met iconen voor de verschillende thema's is ook nodig om helder en eenduidig te communiceren naar de diverse doelgroepen, zowel intern als extern.

Doelgroepen

Om een goed beeld te krijgen met wie we te maken krijgen in het communicatietraject rondom de Omgevingswet, wordt een onderscheid gemaakt in interne en externe doelgroepen. De communicatie met deze interne en externe doelgroepen kan verschillen.

→ Bij INTERNE DOELGROEPEN moet je denken aan:

- Gemeenteraad
- College B&W
- Ambtelijke organisatie (MT, direct betrokkenen, specialisten, kernteam OMW overige medewerkers)

→ Bij EXTERNE DOELGROEPEN kijken we onder ander naar:

- Inwoners Barneveld
- Professionals (winkeliers, ondernemers, projectontwikkelaars)
- Partners (Woningcorporaties, brandweer, omgevingsdienst, Veiligheidsregio, groene groepen) waterschap, enz.)
- Belangengroeperingen/Buurtverenigingen (zoals de wijkplatforms)
- Pers
- Buurgemeenten/Regiogemeenten
- Provincie Gelderland

Een volledige stakeholderanalyse, waarin belang en houding ten opzichte van de Omgevingswet worden meegenomen, werken we in detail uit in het communicatieplan.

23. ONZE KOERS

Met het oog op de implementatie van de Omgevingswet stellen we een dynamisch communicatieplan op. Op basis van dit plan maken we jaarlijks een communicatieplanning.

PLANNING

Op hoofdlijnen kan de planning als volgt worden weergegeven.

	Q4-2020	Q1-2021	Q2-2021	Q3-2021	Q4-2021	Q1-2022	Q2-2022	Q3-2022	Q4-2022	Q1-2023
Omgevingsvisie										
Omgevingsprogramma										
Omgevingsplan										
VTH en Ketensamenwerking										
Dienstverlening										
Wet- en regelgeving										
DSO										

Legenda

	Aanpak deelproject bepalen
	Opstellen documenten, voorbereiden besluiten, opleiden
	Besluitvorming
	Voorbereiden wijzigen Omgevingsplan c.a.
	Oefenen
	Uitwerken participatie en communicatie Omgevingsvisie
	Start formele vaststellingsprocedure Omgevingsvisie
	Doorontwikkelen DSO

Toelichting

Ter toelichting kan daarbij het volgende worden opgemerkt:

Omgevingsvisie

Het is de bedoeling is om een Notitie Vertrekpunten op te stellen voor de Omgevingsvisie en die vast te stellen in het 1e kwartaal van 2021. Deze notitie bevat een actualisering en uitwerking van de eerdere startnotitie, aangevuld met een plan van aanpak op hoofdlijnen. Daarna zal de aanpak verder worden uitgewerkt, vooral waar het betreft de voorbereidingen voor de communicatie en de participatie. Na de zomervakantie van 2021 kan dan worden gestart met het feitelijke proces. Vooralsnog is de formele vaststellingsprocedure voorzien vanaf het 1e kwartaal van 2023. De lange aanloop is mede een gevolg van de zo goed als zeker noodzakelijk m.e.r. – procedure (milieueffectrapportage). Het is voor elke gemeente verplicht om uiterlijk 31 december 2024 te beschikken over een actuele Omgevingsvisie.

Omgevingsplan

Ten aanzien van het Omgevingsplan gaan we er voorlopig vanuit dat we daarvoor een periode van 5 jaar nodig hebben, te rekenen vanaf 1 januari 2022. Dat betekent dat we ernaar streven om per 1 januari 2027 te beschikken over een nieuw actueel Omgevingsplan. De wetgever geeft ons daarvoor overigens de tijd tot 31 december 2029. Het is echter belangrijk te proberen deze termijn zoveel mogelijk te bekorten, aangezien in de tussenliggende periode met twee verschillende systemen moet worden gewerkt. Dat wordt hoe langer hoe meer bezwaarlijk. Gelet op de enorme omvang van deze operatie en de complexiteit ervan wordt een periode van korter dan 5 jaar echter als niet realistisch gezien. In het laatste kwartaal van 2021 stellen we het plan van aanpak op.

VTH en Ketensamenwerking

Voor het onderdeel VTH en Ketensamenwerking wordt de aanpak bepaald in de laatste maanden van 2020, met mogelijk nog een korte uitloop in 2021. Dit gebeurt in samenwerking met de Omgevingsdienst. Voor een belangrijk deel staat de aanpak in het teken van het verdelen van taken en verantwoordelijkheden tussen gemeente en Omgevingsdienst, het helder formuleren van de werkopdrachten en het inrichten van de verschillende werkgroepen. De gemeenten nemen daarin deel, onder leiding van de regiegroep. Daarna staat er flink druk op de ketel. Om nog voldoende ruimte te hebben om te oefenen zal het herontwerp van alle werkprocessen namelijk ruim voor de zomervakantie van 2021 gereed moeten zijn.

Dienstverlening

De nadruk bij het onderdeel dienstverlening zal de komende periode vooral liggen op het opleiden van medewerkers, zodat zij bij het in werking treden van de wet beschikken over de juiste competenties en vaardigheden. In directe samenhang hiermee wordt ook gewerkt aan de doorontwikkeling van de integrale aanpak van de werkprocessen, vooral de fase “verkennen initiatief”. Het uitbouwen van het planatelier richting een Omgevingstafel past hierbij. Na de zomer van 2021 verschuift de nadruk naar het oefenen met de vernieuwde en doorontwikkelde werkprocessen.

Wet en regelgeving

De voorbereiding van de door de raad te nemen besluiten vereist een strak tijdpad. Op hoofdlijnen geldt dat voor de zomerperiode van 2021 de voorbereiding daarop zal moeten plaatsvinden. Dit zal in samenspraak met de raads werkgroep Omgevingswet worden gedaan. Vervolgens zal de gemeenteraad onmiddellijk na de zomerperiode een flink aantal besluiten moeten nemen, namelijk in de maanden oktober, november en december 2021. In een enkel geval zal dat al eerder moeten, zoals rond de uitgangspunten voor de adviescommissie ruimtelijke kwaliteit. De laatste maanden van 2021 kunnen dan worden benut om de besluiten te verwerken en te implementeren, zodat Barneveld alles heeft ingericht op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt.

DSO

Het DSO blijft ook na 1 januari 2022 in ontwikkeling. Pas voor eind 2024 is een eindsituatie voorzien. Het is goed denkbaar dat dit in de tijd nog verder zal opschuiven. De aanpak voor dit onderdeel is al enige tijd gereed.

PLANNING DOOR DE RAAD TE NEMEN BESLUITEN

De planning van de door de raad te nemen besluiten, zoals besproken in hoofdstuk 8, is als volgt:

Onderwerp	Voorbespreking Raads werkgroep	Besluit Raad
Participatiebeleid	April 2021	Oktober 2021
Participatieplicht	April 2021	Oktober 2021
Advies met instemming	April 2021	Oktober 2021
Delegatie Omgevingsplan	Juni 2021	November 2021
Adviescommissie RK	Maart 2021	Juni/December 2021
Nadeelcompensatie	September 2021	December 2021
Grondeigendom	Juni 2021	November 2021
Leges	Juni 2021	November 2021

FINANCIËN

In het verleden zijn in de begroting middelen vrijgemaakt voor de invoering van de Omgevingswet in Barneveld. Dat is gebeurd op een moment, en met de wetenschap, dat er nog geen goed beeld bestond van de werkelijke kosten die met de invoering zijn gemoeid. Intussen zijn we aanzienlijk verder in de tijd en is dat beeld scherper geworden.

Onderstaand zijn de kosten geraamd die naar huidig inzicht zijn gemoeid met de verdere implementatie. Het is wel belangrijk te beseffen dat er nog een flink aantal onbekende factoren zijn die deze raming kunnen beïnvloeden. Met andere woorden, het financiële beeld is nu wel scherper, maar zeker nog niet haarscherp.

Uitgangspunt voor de ramingen zijn de minimale acties die nodig zijn om op 1 januari a.s. te kunnen voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt. Daar hebben we ons handen al wel vol aan. Op hoofdlijnen ziet het financiële beeld er dan als volgt uit:

TOTALE RAMING OMGEVINGSWET	2021	2022	2023
Omgevingswet Algemeen	€ 150.400	€ 75.200	
Communicatie (incl. visie en programma's)	€ 101.520	€ 50.760	
Omgevingsvisie en Omgevingsprogramma's	€ 192.500	€ 354.200	€ 99.000
waarvan onderzoeken (m.e.r.) en methodeontwikkeling (externe ondersteuning)	(€ 50.000)	(€ 200.000)	(€ 50.000)
Omgevingsvisie Barneveld Centrum	€ 88.600		
Omgevingsprogramma('s)		PM	PM
Omgevingsplan loopt door t/m 2027	€ 60.000	€ 40.000	€ 40.000
VTH en Ketensamenwerking	€ 85.000	PM	PM
Dienstverlening	€ 55.641	€ 15.000	PM
Wet- en regelgeving	€ 50.000	€ 20.000	
Digitalisering Incidenteel	€ 92.000	€ 13.000	€ 70.000
Structureel	€ 81.000	€ 81.000	€ 87.000
TOTALE KOSTEN INVOERING OMGEVINGSWET	€ 956.661	€ 649.160	€ 296.000

Voor een deel zijn deze kosten in de begroting geraamd. De in 2020 benodigde middelen konden worden gedekt uit de begroting. Daarnaast was er een beleidstoevoeging in de begroting opgenomen van in totaal € 175.000,--. Deze is recent door het college vrijgegeven. Naar schatting € 35.000,-- van deze beleidstoevoeging was nodig voor 2020. De rest kan worden ingezet in 2021. De resterende middelen voor digitalisering uit 2020 zijn meegenomen naar 2021.

De voor de invoering van het DSO benodigde gelden zijn ook reeds in de begroting opgenomen. Dat geldt eveneens voor een bedrag van € 100.000,-- ten behoeve van het opstellen van de Omgevingsvisie.

Het voorgaande brengt met zich mee dat voor de jaren 2021 t/m 2023 de volgende aanvullende middelen nodig zullen zijn:

	2021	2022	2023
Benodigd	€ 956.661	€ 649.160	€ 296.000
Beschikbaar			
- Omgevingsvisie	€ 100.000	0	0
- DSO	€ 173.000	€ 94.000	€ 157.000
- implementatie overig	€ 140.000	0	0
BIJ TE RAMEN	€ 543.661	€ 555.160	€ 139.000

Wij stellen u voor met het vaststellen van dit Koersdocument akkoord te gaan met het gevraagde bedrag voor 2021 en een aanvullend budget van € 543.661,-- beschikbaar te stellen. Wij zullen dit vervolgens in de begrotingscyclus verwerken. Voor de jaren 2022: € 555.160, en 2023: € 139.000, vragen wij u dit mee te nemen in de Kadernota 2022, en vervolgens de begroting 2022 (integrale afweging).

TOELICHTING

Bij bovenstaande ramingen is ervan uitgegaan dat het overgrote deel van de beschikbare capaciteit kan worden vrijgemaakt binnen de huidige organisatie. Dat vraagt veel van de medewerkers omdat al het andere werk ook gewoon doorgaat. Met andere woorden, tijdens de verbouwing moet de winkel wel openblijven. Het is nog onzeker of dit realistisch is. De interne benodigde capaciteit wordt zo nauwkeurig mogelijk in beeld gebracht. Mocht blijken dat het beslag daarop ten gevolge van het implementatieproces zo groot is dat dit ten koste dreigt te gaan van andere belangrijke ambities, dan zal dit worden signaleerd en bespreekbaar gemaakt. Op basis daarvan kan opnieuw naar de prioriteiten worden gekeken.

De belangrijkste onderdelen waarvoor de geraamde middelen nodig zijn betreffen:

- externe ondersteuning voor projectleiding en communicatie;
- externe ondersteuning bij het opstellen van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan;
- kosten opleidingen, begeleidingen en trainingen;
- kosten van interne en externe communicatie;
- kosten van het herontwerp van processen en de inrichting van de (digitale) systemen;
- kosten gemoeid met participatie voor o.a. de Omgevingsvisies;
- de kosten van de milieueffectrapportage (m.e.r.) bij de Omgevingsvisie.

Zoals gezegd is het financiële beeld zeker nog niet haarscherp. Er zijn nog enkele posten niet geraamd omdat daarvan nog geen inschatting valt te geven. Een voorbeeld daarvan betreft het inzetten van toepasbare regels. Vooralsnog gaan we ervan uit dat we dit grotendeels zelf kunnen ontwikkelen.

Hierboven zijn de **incidentele** kosten zichtbaar gemaakt. Vanzelfsprekend ligt het zwaartepunt ervan op 2021, het jaar direct voorafgaand aan het in werking treden van de Omgevingswet. Daarna lopen de kosten nog enkele jaren door, maar zijn dan sterk aflopend. De jaren na 2023 zijn nog niet in beeld gebracht. Maar ook dan zullen er nog incidentele implementatiekosten zijn, onder andere voor het maken van het nieuwe Omgevingsplan. Dat is volgens planning pas gereed in 2027. Uiteindelijk vervangt het werken met het nieuwe stelsel de huidige situatie en eindigen de incidentele kosten.

Op dit moment kan nog niet worden aangegeven wat het **structurele** effect zal zijn van de Omgevingswet. Dit zal het komende jaar in beeld worden gebracht. Op basis daarvan zullen we met de gemeenteraad in gesprek gaan over de gevolgen voor de begroting op lange termijn.

De kosten van invoering van de Omgevingswet zijn fors. Daarin is Barneveld niet uniek. Alle gemeenten in Nederland worden daarmee geconfronteerd. Via de VNG is daarover bij het Rijk aan de bel getrokken. Ook zijn er in december 2020 een tweetal moties aangenomen in de Tweede Kamer die het Rijk oproepen ervoor te zorgen dat er voldoende financiële middelen beschikbaar worden gesteld aan de gemeenten voor een budget neutrale invoering van de Omgevingswet. De gesprekken daarover zijn nog gaande. In de verwachting dat dit uiteindelijk tot een oplossing zal leiden, zullen we de kosten vooralsnog voor onze rekening moeten nemen.

Hoe verhouden deze kosten zich nu tot andere gemeenten? Dat is lastig te bepalen omdat elke gemeente zijn eigen methodiek hanteert. Om toch enige objectivering te kunnen aanbrengen, kan worden gekeken naar het zogeheten “financieel dialoogmodel” dat de VNG in samenwerking met Deloitte heeft ontwikkeld.⁶ Dit model (uit 2018) geeft een indicatie (en ook echt niet meer dan dat) van de kosten die met de invoering van de Omgevingswet zijn gemoeid. Onderstaande tabel komt uit dit dialoogmodel.

Gemiddelde kosten per omvang						
	Klein (tot 25.000)	Middel (tot 50.000)	Middelgroot (tot 100.000)	Groot (> 100.000)	G4	Totaal
Aantal gemeenten (2018)	162	139	49	26	4	380
Totaal (x100.000)	201,3	271,0	117,7	143,2	43,6	776,9
Gemiddelde kosten per omvang (x1.000.000)	€ 1,2	€ 1,9	€ 2,4	€ 5,5	€ 10,9	€ 2,0

Tabel 2

In tabel 2 is te zien hoe hoog de gemiddelde kosten per omvang gemeente zijn. De gemiddelde kosten voor een kleinere gemeente zijn bijvoorbeeld € 1,2 miljoen in totaal voor een periode tot 2024.

⁶ <https://vng.nl/files/vng/publicaties/2018/20180321-invoering-omgevingswet.pdf>.

Uit deze tabel blijkt dat de gemiddelde kosten van invoering voor gemeenten tot 50.000 inwoners worden geschat op 1,9 miljoen euro en voor gemeenten tot 100.000 inwoners op 2,4 miljoen euro. De kosten van invoering in Barneveld liggen in een vergelijkbare orde van grootte, waarbij nog geldt dat in Barneveld ook de kosten van de m.e.r. bij de Omgevingsvisie zijn opgenomen.

Dit model gaat verder nog uit van invoering van de wet per 1 januari 2021. Het uitstel van de wet brengt extra invoeringskosten met zich mee.

TOT SLOT

Het Koersdocument is een fors document geworden. Dat is een gevolg van het feit dat de Omgevingswet veel werk met zich meebrengt. Bovendien moet over heel veel worden nagedacht; wat willen we ermee? Hoe gaan we in Barneveld met de mogelijkheden om? Dit document vormt daartoe eigenlijk nog maar een aanzet. Wij hopen dat het zijn doel zal dienen, namelijk dat het voor organisatie, raad en college als gemeenschappelijk brondocument zal dienen voor de implementatie van de Omgevingswet in Barneveld.

Barneveld, 15 januari 2021

Barneveld

OMGEVINGSWET

KOERSDOCUMENT

28 januari 2021